

“Waar bemoei je je mee?”

**MOET IK ME
ER SOMS MEE
BEMOEIEN**

HOOGACHTEND

Loesje

Project:	Afstudeeronderzoek, major 6 2010/2011
Door:	Nico Swaerdens Tim Talman
Publicatie:	Mei 2011
Hogeschool:	Christelijke Hogeschool Windesheim
Opleiding:	Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Titel: “Waar bemoei je je mee?”

Door: Nico Swaerdens en Tim Talman

Studentnummer: 292724 1013019

Publicatie: Mei 2011

Hogeschool: Christelijke Hogeschool Windesheim

Opleiding: Sociaal Pedagogische Hulpverlening (Deeltijd/ Duaal)

Docent: Marije Speijers

Opdrachtgever: Carla Kleinsmit
Klaske Waaijer

Organisatie: Frion

Plaats: Woonvorm Van Goghstraat te Steenwijk

“Waar bemoei je je mee?”

Hoe kan woonvorm van Goghstraat beter voldoen aan de visie en missie van Frion en daardoor minder beheersmatig werken met de cliënten?

Inhoudsopgave

Inleiding		blz. 4
Hoofdstuk 1	Literatuuronderzoek	blz. 5
1.1	Wat is de woonvorm Van Goghstraat?	blz. 5
1.1.1	De doelgroep	blz. 6
1.1.2	Psychische aandoeningen	blz. 7
1.2	Wat zijn de missie en de visie van Frion?	blz. 8
1.3	Wat is beheersmatig werken?	blz. 9
1.4	Op wat voor manier wordt er beheersmatig gewerkt op de Van Goghstraat?	blz. 10
1.4.1	Organisatorisch	blz. 10
1.4.2	Begeleiding	blz. 11
1.5	Zijn er methoden die beter aansluiten bij de doelgroep van de Van Goghstraat?	blz. 13
1.5.1	Stromingen	blz. 14
1.5.2	Methoden	blz. 15
1.6	Hoe zouden deze methoden geïmplementeerd kunnen worden in de werkwijze van de Van Goghstraat?	blz. 17
Hoofdstuk 2	Methode en verantwoording	blz. 20
2.1	Wat gaan we onderzoeken	blz. 20
2.2	Onderzoeksgroep	blz. 20
2.3	Onderzoeksonderwerp	blz. 21
2.4	Onderzoeksmethode	blz. 21
2.5	Betrouwbaarheid en beperkingen	blz. 23
Hoofdstuk 3	Praktijkonderzoek	blz. 24
3.1	Uitkomsten interviews	blz. 24
Hoofdstuk 4	Conclusies en aanbeveling	blz. 28
4.1	Conclusie	blz. 28
4.2	Aanbevelingen	blz. 30
4.3	Beantwoording onderzoeksvraag	blz. 31
Nawoord		blz. 32
Begrippenlijst		blz. 33
Literatuurlijst		blz. 35
Bijlage 1	Huisregels	blz. 38
Bijlage 2	Interview	blz. 39
Bijlage 3	Antwoorden interviews	blz. 41
Bijlage 4	PowerPoint presentatie opdrachtgever	blz. 57

Inleiding

Voor u ligt ons verslag van het afstudeeronderzoek naar 'Hoe de woonvorm van Goghstraat beter kan voldoen aan de missie en visie van Frion en daardoor minder beheersmatig kan werken met de cliënten?'.

Voor dit afstudeeronderzoek zijn we als eerste in gesprek gegaan met collega's en leidinggevend van Frion, over wat we konden onderzoeken. We zijn in contact gekomen met de manager van Steenwijk, waar onze woongroep Van Goghstraat onder valt.

De manager van Frion Steenwijk (verder genoemd als de opdrachtgever) heeft geconstateerd dat er binnen de woonvorm Van Goghstraat beheersmatig wordt gewerkt ten aanzien van de cliënten. Dit beheersmatig werken gaat in tegen de visie en missie van Frion, dat juist de cliënt met zijn eigen keuzes meer hun eigen leven wil laten leven.

De cliënten op de Van Goghstraat hebben een verstandelijke handicap met daarbij een psychische stoornis, die het tot een complexe problematiek maakt. Doordat de Van Goghstraat een complexe doelgroep heeft, is er door de manager geconstateerd dat de cliënten een andere ondersteuning en begeleiding vragen. De cliënten van de Van Goghstraat hebben veel moeite met het maken van eigen keuzes. Wanneer ze zelf wel keuzes maken vallen ze vaak terug in een negatieve spiraal, waardoor de psychische stoornis meer op de voorgrond treedt. Hierbij kan dan gedacht worden aan depressies of psychoses. Hierdoor is er in de loop van de tijd door de begeleiding op veel zaken steeds meer beheersbaar gereageerd. Dit houdt in dat er voor de cliënt steeds vaker bepaald wordt wat hij wel of niet mag doen. Een voorbeeld hiervan is dat de begeleiding de mogelijkheid tot bellen van de cliënt beheerst.

Naar aanleiding van het hierboven genoemde is de volgende hoofdvraag ontstaan;

Hoe kan de woonvorm van Goghstraat beter voldoen aan de visie en missie van Frion en daardoor minder beheersmatig werken met de cliënten?

Om deze hoofdvraag zo goed mogelijk te kunnen beantwoorden hebben we deze vraag uitgewerkt in verschillende deelvragen, zoals hieronder genoemd;

- Wat is de woonvorm Van Goghstraat?
- Wat zijn de missie en de visie van Frion?
- Wat is beheersmatig werken?
- Op wat voor een manier wordt er beheersmatig gewerkt op de Van Goghstraat?
- Zijn er methoden die beter aansluiten bij de doelgroep van de van Goghstraat?
- Hoe zouden deze methoden geïmplementeerd kunnen worden in de werkwijze van de Van Goghstraat?

Aan de hand van deze deelvragen en de gevonden resultaten is dit onderzoeksverslag opgebouwd. We beschrijven in het literatuuronderzoek de gevonden resultaten op de eerste zes deelvragen. Deze zijn verwerkt in hoofdstuk 1. In hoofdstuk 2 geven we de methode en verantwoording van het gehele onderzoek weer. Hierin staat vermeldt hoe het onderzoek is opgebouwd, waarom er ergens voor gekozen is en wat belemmeringen tijdens het onderzoek zijn geweest. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten van het interview, die we hebben afgenomen, weer. In dit hoofdstuk staan de feitelijke uitkomsten zoals die zijn opgemaakt van de gegeven antwoorden door de geïnterviewden. In het laatste hoofdstuk geven we de conclusie en onze aanbevelingen over het gehele onderzoek. Hierbij maken we een koppeling tussen het literatuuronderzoek en het praktijkonderzoek. Dit geheel maakt dat we op deze manier de hoofdvraag zo volledig mogelijk kunnen beantwoorden.

Hoofdstuk 1 Literatuuronderzoek

1.1 Wat is de woonvorm Van Goghstraat?

Woonvorm van Goghstraat (hierna genoemd 'Van Gogh') is een woonvorm voor mensen met een verstandelijk beperking i.c.m. psychiatrische problematiek en valt onder de organisatie Frion.

Frion is een organisatie die ondersteuning biedt aan mensen met een verstandelijke beperking. Het werkgebied van Frion is voornamelijk Zwolle en Steenwijk. In steeds meer omliggende plaatsen worden nieuwe projecten gestart. Bij Frion werken ongeveer 1150 medewerkers en er worden ongeveer 950 cliënten ondersteund. Frion wil op diverse gebieden ondersteuning bieden aan verstandelijk gehandicapte mensen. Frion biedt bijvoorbeeld ondersteuning op het gebied van;

- Wonen: van 24 uur zorg tot ambulante begeleiding van een paar uur per week.
- Werken: er zijn verschillende dagcentra voor de cliënten van Frion. Die dagcentra bieden verschillende mogelijkheden. Zo zijn er productie afdelingen, afdelingen voor handwerken, een houtzagerij, een theekoepel enz.
- Ondersteuning thuis: Frion medewerkers kunnen bij mensen thuis komen om te ondersteunen en te ontlasten bij het verzorgen van bijv. een familielid met een verstandelijke beperking.
- Scholing: op het gebied van scholing, ontwikkeling en vorming wil Frion ook cliënten ondersteunen. Voorbeelden hiervan zijn computercursussen of een taalcursus.
- Vrije tijd: bij Frion kunnen cliënten wonen en werken, maar ook een leuke vrije tijd beleven. Frion geeft hier invulling aan door bijvoorbeeld het bureau vrije tijd. Zij organiseren gezellige avonden voor de cliënten.

De woonvorm van Gogh bestaat sinds januari 2005 en levert 24 uur zorg aan mensen met een lichte verstandelijke handicap. De woonvorm biedt plaats aan elf cliënten en heeft geen leeftijdsgrens. Kenmerkend voor de Van Gogh is dat er cliënten wonen die psychische / psychiatrische klachten hebben. Omdat andere woonvormen binnen Steenwijk niet met deze problematiek te maken hebben, wordt de Van Gogh binnen Steenwijk gezien als bijzondere zorggroep.

Op de Van Gogh wonen de cliënten allemaal in een eigen appartement, en is er een centrale ontmoetingsruimte waar de cliënten samen kunnen komen. Hier wordt vaak gezamenlijk koffie gedronken en er wordt samen gegeten.

Op de Van Gogh is 24 uur per dag begeleiding aanwezig. Overdag is er hulp aanwezig om te voorzien in algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL hulp). Vanaf 14.00 uur in de middag tot 10.00 uur in de morgen zijn er begeleiders aanwezig. De begeleiders blijven 's nachts op de locatie. Tussen 23.00 uur en 7.00 uur kan de begeleider zich terug trekken op de slaapwachtkamer. De begeleider is tijdens deze slaapdienst, in geval van calamiteiten, altijd beschikbaar voor de cliënt.

Omdat medezeggenschap en zelfbepaling voor Frion belangrijk zijn, worden er op de Van Gogh regelmatig bewonersvergaderingen gehouden. Cliënten zijn vrij om daarbij aanwezig te zijn of niet.

1.1.1 De doelgroep

De bewoners die op de Van Gogh wonen, wonen daar omdat ze een licht verstandelijke handicap hebben in combinatie met psychische problemen. Door deze beperking is het niet mogelijk om zelfstandig te wonen. Omdat het emotionele niveau van de cliënten erg laag is, vormt het overschatten van de cliënten een groot risico. Het is van belang het niveau van de cliënten niet te hoog in te schatten. De cliënten kunnen vaak veel, maar kunnen niet veel aan. Dit is merkbaar doordat de cliënten bijvoorbeeld moeilijk met tegenslagen om kunnen gaan. De wereld van de cliënten wordt dan snel negatief.

De cliënten hebben vaak moeite met sociale contacten, het aangaan en het onderhouden hiervan. Dat manifesteert zich vaak in vereenzaming. Uiterlijke kenmerken spelen bij deze vorm van overvraging vaak een grote rol. De maatschappij gaat er vanuit dat de cliënten veel meer aankunnen dan daadwerkelijk het geval is, omdat mensen vaak niet kunnen opmerken dat de persoon in kwestie een verstandelijke beperking heeft. De bescherming ten opzichte van overvraging is dus een essentieel onderdeel in de begeleiding van de cliënten.

Het leeftijdsniveau van de cliënten is verschillend. De jongste cliënt is 23 jaar en de oudste cliënt is 74 jaar. De cliënten die op de Van Gogh wonen, moeten een vorm van werk of dagbesteding hebben. Dit is opgenomen in de huisregels, omdat er overdag geen begeleiding aanwezig is, maar alleen een medewerker zorg. Er zijn 7 cliënten die dagbesteding krijgen op een dagcentrum van Frion in Steenwijk. De overige 4 cliënten werken op een sociale werkplaats.

Veel cliënten die op de Van Gogh wonen komen uit een onveilige woonsituatie. Daarom is het voor deze doelgroep belangrijk om op een vertrouwde en veilige plek te wonen. Deze plek proberen wij de cliënten te bieden. Alle cliënten hebben een eigen appartement met alle benodigde voorzieningen. Op het gebied van praktische vaardigheden hebben de cliënten een grote mate van zelfstandigheid ontwikkeld. Vaak is er wel ondersteuning nodig, maar dan vooral op een begeleidende manier. Voorbeelden zijn hulp bij huishoudelijke taken. Van ondersteuning bij lichamelijke zorg is veelal geen sprake. Cliënten bezitten de benodigde vaardigheden, maar ook hierbij is sturing nodig.

Lvg

Zoals hierboven ook al benoemd, zijn de cliënten binnen de Van Gogh licht verstandelijk gehandicapt. De afkorting LVG staat dan ook voor Licht Verstandelijk Gehandicapt. Een verstandelijk handicap kan worden bepaald door een aantal zaken zoals; Beperkingen in het intellectuele functioneren, beperkingen in adaptief gedrag en is ontstaan in de ontwikkelingsleeftijd (voor het 18^e levensjaar).

Een LVG'er denkt vaak minder snel en anders dan normaal begaafde mensen. Ook kunnen ze zich vaak niet zo gemakkelijk aanpassen aan de eisen van de omgeving. Dit kan zich dan ook uiten via verschillende gebieden zoals;

- Communicatie
- Zelfredzaamheid
- Sociale vaardigheden
- Gezondheid
- Relaties aangaan of onderhouden.

Een LVG'er is vaak niet direct te herkennen, omdat ze er op het oog vaak net zo uitzien als ieder ander. Ze kunnen zich namelijk redelijk goed uitdrukken en aan hun uiterlijk valt vaak niets bijzonders te zien. De meeste LVG'ers zijn goed in het verbergen van hun beperkingen. Mensen met een licht verstandelijke handicap hebben specifieke en algemene kenmerken, waarbij hun beperking naar voren komt.

Specifieke kenmerken:

- IQ (50-70 en 70-85)
- Sociaal aanpassingsvermogen
- Chroniciteit

Algemene kenmerken

- leerproblemen
- gezinsproblemen
- psychiatrische problematiek
- gedragsproblemen
- medische/ organische problemen

Licht verstandelijk gehandicapte mensen hebben vaak het probleem dat ze snel overvraagd worden, waardoor ze veel stress of andere problemen krijgen. Dit komt vaak doordat ze tegen de hoge verwachtingen en eisen van de omgeving moeten opboksen, wat ze eigenlijk helemaal niet aankunnen of kunnen waarmaken. Hierdoor kunnen er problemen ontstaan bij de LVG'er wat zich kan uiten in negatieve communicatie of gedrag. Zoals; onbegrip, woedeaanvallen, afspraken niet nakomen of formulieren niet correct ingevuld hebben. Deze problemen zijn vaak geen kwestie van onwil, maar onvermogen bij de LVG'er. Wanneer er dan ook rekening gehouden kan worden met het niveau, begrip en respect getoond wordt, en de LVG'er dus op zijn kunnen wordt bejegend dan verloopt het contact vaak veel soepeler. Binnen de Van Gogh hebben de LVG cliënten een bijkomende psychiatrische stoornis. Deze psychiatrische stoornissen zijn uiteenlopend en zullen hierna volgend verder worden behandeld (Wensink en Muis, 2010-2011 en www.mee.nl, maart 2011).

1.1.2 Psychische aandoeningen

De cliënten op de van Gogh hebben naast hun verstandelijke handicap ook psychische aandoeningen. Drie cliënten zijn daarvoor onder behandeling bij een psychiater. Voorbeelden van de aandoeningen zijn psychosen, posttraumatische stress stoornis (PTSS), depressieve stoornis, bipolaire stoornis, autisme. Deze cliënten gebruiken medicatie voor hun klachten. De stoornissen die voorkomen op de Van Gogh worden hieronder nader toegelicht.

Psychosen

Psychosen worden vaak in verband gebracht met schizofrenie. In een psychotische periode kunnen er klachten ontstaan zoals stemmen horen, hallucinaties, onsamenhangend praten, chaotisch gedrag of vreemde lichaamsbewegingen. Veel voorkomende behandelingen zijn medicijnen als antipsychotica of psychologische behandeling als cognitieve gedragstherapie of psycho-educatie.

PTSS

Een posttraumatische stress stoornis is een hevige stress reactie op een heftige of schokkende gebeurtenis, zoals gewelddadigheid, beroving, ongelukken, aanrandingen. PTSS wordt gekenmerkt doordat de slachtoffers controle verliezen over zichzelf en de greep op het dagelijkse leven kwijt zijn. Een schokkende gebeurtenis kan een verstoring van het psychobiologische evenwicht veroorzaken. Dat wil zeggen dat de mensen ingesteld blijven op gevaar en dat de angst permanent is. Effectieve behandelingen zijn psychologische en therapeutische interventies en het gebruik van medicatie.

Depressieve stoornis

Iemand met een depressieve stoornis heeft last van hevige neerslachtigheid, die niet te verwarren valt met de neerslachtigheid die ieder mens kan ervaren. Deze neerslachtigheid kan weken aanhouden en tast het dagelijks functioneren aan. Behandeling van een

depressie kan door middel van psychologische interventies als cognitieve gedragstherapie of behandeling met medicijnen als antidepressiva.

Bipolaire stoornis

Een bipolaire stoornis wordt ook wel een manisch depressieve stoornis genoemd en kenmerkt zich door middel van heftige stemmingswisselingen. Het ene moment kan men erg uitgelaten zijn. Dat wordt een manie genoemd. Het andere moment neerslachtig, een depressie. Het is een chronische ziekte die niet genezen kan worden. Door middel van medicatie kunnen de symptomen wel verminderd worden. Lithium is een veel gebruikt medicijn. Ook zijn er vormen van psychotherapie die hun werking hebben bewezen, zoals cognitieve gedragstherapie.

Autisme

Autisme is een ontwikkelingsstoornis die zich kenmerkt door het hebben van verschillende sociale problemen, zoals verminderd vermogen tot sociaal contact, communiceren, verminderd gebruik van fantasie en steeds terugkerende stereotype bezigheden. Er bestaan geen behandelingen die autisme volledig kunnen genezen. Wel zijn er gestructureerde programma's die het functioneren op positieve wijze kunnen beïnvloeden.

1.2 Wat zijn de missie en de visie van Frion?

Zoals eerder ter sprake is gekomen, komt de missie en visie van Frion niet overeen met het beheersmatig werken op de Van Gogh. Vandaar wordt er in dit hoofdstuk de visie en de missie van Frion nader uitgelegd.

Frion heeft als eerste functie, vanuit de visie, mensen met een verstandelijke beperking te ondersteunen in het voeren van de regie over hun eigen leven. De kernactiviteit is het bieden van zorg en ondersteuning binnen de 24 uur van een dag aan mensen met een verstandelijke beperking. Deze zorg en ondersteuning worden geleid door de wens van de cliënt. Die heeft de regie over zijn eigen leven en uit dit door op zijn niveau gebruik te maken van zeggenschap en inspraak.

Frion heeft een *visie* en daaruit volgt de missie.

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

1.3 Wat is beheersmatig werken?

Het blijkt lastig te zijn om met de concrete term 'beheersmatig werken', die in dit onderzoek gebruikt wordt, een koppeling te maken naar de literatuur. Tijdens de literatuurstudie is duidelijk geworden dat de term 'beheersmatig werken' vooral wordt gebruikt in andere werkvelden zoals in de grote projectbouw en binnen management e.d. In de zorg wordt deze term wel gebruikt, maar dan voornamelijk in de managementstructuur en niet zozeer op de werkvloer zelf. Hierdoor is er gezocht naar andere termen om aan de juiste informatie te kunnen komen. Uiteindelijk is er literatuur verzameld aan de hand van de termen 'beheersen', 'beheersing' en 'bemoeizorg'. Deze literatuur lijkt op een groot aantal punten overeen te komen met de werksituatie bij de Van Gogh, en daarom zal deze literatuur gebruikt gaan worden bij het beantwoorden van de deelvragen. We zullen deze term 'beheersmatige werken' verder verduidelijken aan de hand van de volgende begrippen.

- Beheersen:

Het begrip 'beheersen' kan worden uitgelegd als 'meester zijn over' en 'het gezag uitoefenen over' (www.encyclo.nl, april 2011).

Binnen de Van Gogh kan het worden aangeduid dat de begeleiding in situaties het gezag overneemt van de cliënt. Als voorbeeld; Een cliënt wil graag met haar zoon bellen iedere dag, terwijl ze weet dat ze dan door hem wordt gedwongen om geld aan hem op te sturen. Aangezien de cliënt zelf niet bij machte is om hier assertief op te reageren (en dan ook daadwerkelijk geld gaat opsturen), wordt het belgedrag van de cliënt onder controle gehouden door de begeleiding.

Dit beheersen kan worden gezien als het regelen van een structuur op een proces. Aan de hand van normen wordt er ingegrepen op het verloop van een proces (In 't Veld, 2002)

- Beheersing:

Een synoniem voor beheersing is controle, greep, kalmte of zelfbeheersing (www.mijnwoordenboek.nl, maart 2011).

Hierbij komt controle of greep het dichtste bij de vraag 'beheersmatig werken'. Waar wij op doelen bij het beheersmatig werken, is dat wij als begeleiders op de werkvloer de controle of greep proberen te krijgen over de keuze in het leven van de cliënt. Door te zeggen 'je mag maar drie aardappels eten' hebben wij de controle over hoeveel de cliënt eet en beheersen wij dus zijn maaltijd (terwijl de cliënt graag meer zou willen eten).

Beheersing is gericht op een efficiënte en effectieve uitvoering van gemaakte plannen, zodanig dat de doelen van een organisatie worden gerealiseerd (Van Merode en Van Raak, 2001).

- Bemoeizorg:

Bemoeizorg is een succesvolle benadering om sociaal kwetsbare mensen te helpen met problemen op verschillende leefgebieden (van de Lindt, Esselink, Gras, Lohuis, van Rooijen, 2009). Zij vinden dat in deze benadering de verbondenheid met de cliënt en het professioneel handelen verenigd wordt en kan worden ingezet om de kwaliteit van leven van de betrokkenen te verhogen (Van de Lindt, Esselink, Gras, Lohuis en Van Rooijen, 2009).

"Bemoeizorg is een speciale manier van hulpverlening aan mensen die in zorgwekkende situaties leven en de zorg afwijzen" (Drs. T.B. Sijtema 2009). Hij zegt dat de werkwijze van bemoeizorg er vaak in slaagt om juist wel in contact te komen met moeilijk te benaderen cliënten en ze hierdoor ook een betere stap kunnen zetten naar een stabiel bestaan (Sijtema, 2009).

Na het lezen van de hierboven genoemde termen is er door ons geconcludeerd dat de term 'beheersmatig werken' als het volgende zal worden ingevuld binnen het onderzoek. Beheersmatig werken is; Het in de begeleiding beheersen en het onder controle houden van situaties die de cliënt kan belemmeren in zijn dagelijks leven en ontwikkeling als individu.

1.4 Op wat voor manier wordt er beheersmatig gewerkt op de Van Goghstraat?

Frion heeft te maken met wet- en regelgeving binnen de zorg vanuit de overheid. Deze handelingen werken beheersmatig werken in de hand. Dit heeft invloed op organisatorisch- en uitvoeringsgebied (begeleiding) en dit komt in dit hoofdstuk aan de orde.

Voor de Van Gogh houdt dit in dat er verschillende vormen van beheersmatig werken aanwezig zijn. Hierin kan een verdeling worden gemaakt over de twee disciplines. Namelijk op organisatorisch gebied en praktische hulpverlening. De Van Gogh heeft te maken met richtlijnen vanuit Frion. Deze richtlijnen zorgen er mede voor dat het beheersmatig werken in stand wordt gehouden. De richtlijnen komen vanuit organisatorisch gebied en zijn algemene normen die stichting breed, dus ook op de Van Gogh, van toepassing zijn. Dit zijn bijvoorbeeld de normen van de HKZ, beleidsnotities en HACCP. Onder het praktische hulpverleners wordt het begeleiden op de Van Gogh verstaan. Op de Van Gogh wordt beheersmatig werken mede in stand gehouden door bijvoorbeeld huisregels, de visie en BOPZ.

Aangezien organisatorisch en praktische hulpverlening een manier van beheersing is waarmee de Van Gogh (direct of indirect) te maken heeft, zal dit in de volgende paragrafen nader worden toegelicht.

1.4.1 Organisatorisch

Frion wil als organisatie kwaliteit leveren. Een manier om hieraan te voldoen is werken volgens de richtlijn van stichting Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorg (HKZ). Frion heeft veel aanpassingen gedaan in het beleid om aan de HKZ normen te voldoen. De HKZ is in feite een manier van beheersing op organisatorisch niveau en daarom relevant om nader uit te leggen.

Harmonisatie kwaliteitsbeoordeling in de zorg

Stichting Harmonisatie kwaliteitsbeoordeling in de zorg sector (HKZ) is een kwaliteitsinstituut die kwaliteitsnormen opstelt voor een groot aantal branches in Zorg en Welzijn. Dit wordt gedaan in samenwerking met een groot aantal deskundigen vanuit zorgverzekeraars, patiëntenorganisaties en zorgaanbieders die hun input leveren.

Stichting HKZ stimuleert werken aan kwaliteit vanuit het perspectief van de consument. Wanneer er aan de HKZ-normen wordt voldaan, krijgt de betreffende organisatie het HKZ Keurmerk. Het HKZ Keurmerk bewijst en waarborgt de kwaliteit van de geleverde zorg. Een organisatie met een HKZ Keurmerk heeft intern de zaken goed op orde, stelt de klant principieel centraal en werkt voortdurend aan verbetering van de zorg- en dienstverlening. (www.hkz.nl, februari 2011)

Normen HKZ

Volgens stichting HKZ is kwaliteit is geen toeval, maar een beredeneerd, georganiseerd en beheerst resultaat. Het is het vermogen om aan de verwachtingen en behoeften van de cliënten te voldoen. Een kwaliteitsmanagementsysteem is een hulpmiddel voor het management om processen te beheersen en om de kwaliteit van een organisatie op systematische wijze te sturen. Het doel is de kwaliteit van de zorgverlening te verbeteren (met als gevolg tevreden klanten) én ook de interne organisatie. De eigen processen van de organisatie zijn hierbij het uitgangspunt.

Om het HKZ keurmerk te krijgen moet het kwaliteitsmanagementsysteem van de organisatie voldoen aan de HKZ-normen. Als basis zijn er internationaal erkende normen, namelijk de ISO 9001:2008-normen. Daarnaast zijn er specifieke eisen die op de branche van toepassing zijn. De HKZ-normen hebben betrekking op zowel de kwaliteit van het zorgproces als op de organisatorische kwaliteit.

De verschillende regels en protocollen die aan de orde zijn om te kunnen voldoen aan het HKZ keurmerk, zorgen ervoor dat je als organisatie richting je medewerkers verplichtingen opstelt waardoor er beheersmatig gewerkt wordt. Een concreet voorbeeld hiervan is het

registreren van bijvoorbeeld Meldingen Incidenten Cliënten (MIC). Deze formulieren worden ingevuld naar aanleiding van een incident met een cliënt. Om een bepaalde kwaliteit (in dit geval veiligheid van de medewerkers) te garanderen, moeten deze formulieren worden ingevuld. Dit soort regels worden nageleefd, waarin de beheersmatigheid naar voren komt in het uitvoeren van die regels en niet zo zeer rechtstreeks naar de cliënt. (www.hkz.nl, Februari 2011)

Beleidsnotities Frion

Frion werkt met een centraal documentsysteem (genaamd DS) waarop alle beleidsnotities, procedures, formulieren en protocollen voor werknemers zijn in te zien. Het doel hiervan is de medewerkers te kunnen informeren over deze beleidsstukken. Het systeem is in gebruik genomen om aan de voorwaarden van het HKZ te voldoen. Als naslagwerk zijn de beleidsnotities voor de werknemers erg bruikbaar.

De beheersmatigheid zit hierbij dus niet zozeer in de directe begeleiding van de cliënten, maar het geeft meer handvatten over de manier waarop de begeleiders de regels moeten hanteren.

HACCP

HACCP staat voor Hazard Analysis Critical Control Points en wordt gebruikt om voedselveiligheid te garanderen. Hygiëne is voor Frion van groot belang. Als producten bederven kunnen ze een gevaar opleveren voor de gezondheid van de cliënten. Om een goede kwaliteit te kunnen waarborgen is het belangrijk tijdens het hele productieproces controle uit te voeren op de zogenaamde kritische beheerspunten (dus daar waar een voedselveiligheidsprobleem zou kunnen ontstaan). De HACCP werkt uiteraard pas optimaal als alle bedrijven die in aanraking komen met de etenswaren zich strikt houden aan de HACCP normen.

De richtlijnen die bij de HACCP horen komen op de Van Gogh vooral tot uiting bij het vers houden van voedingmiddelen. Begeleiders helpen cliënten rekening te houden met de regels. Zo mogen er geen voedingsmiddelen die al bereidt zijn bewaard worden, moet de houdbaarheid in de gaten worden gehouden enzovoort. De begeleiders dienen zich aan deze richtlijnen te houden en beslissen uiteindelijk dus vaak voor de bewoner wat er bewaard mag blijven en wat niet. Deze richtlijn geldt overigens alleen voor de woongroep. De cliënt hoeft in zijn of haar eigen appartement hier geen rekening mee te houden.

1.4.2 Begeleiding

In deze paragraaf zal worden weergegeven hoe de begeleiding van de van Gogh beheersmatig werkt met de cliënten. Met behulp van visiedocumenten die op de van Gogh beschikbaar zijn, wordt in deze paragraaf uitgelegd waar de van Gogh voor staat. Met betrekking tot de begeleiding is beheersmatig werken aan te tonen door middel van bijvoorbeeld huisregels, richtlijnen voor het begeleiden en de visie die de van Gogh heeft als woonvorm. Dit zijn vastgestelde regels die door Frion voor de Van Gogh zijn opgesteld en waar de begeleiders en cliënten mee te maken hebben en geen veranderingen in kunnen aanbrengen. Dit wordt beheerst door het beleid van Frion. Dit zijn vastgestelde voorwaarden om te wonen en werken op de Van Gogh.

Daarnaast is de wet Bijzondere Opnamen in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ) een vorm van begeleiden die op de van Gogh aan de orde is.

Visie van de Van Goghstraat

Bij de Van Gogh (aansluitend op de visie van Frion) staat de cliënt centraal. De cliënt is een mens met een beperking verstandelijk en/of lichamelijk. De cliënt is de reden dat wij hier zijn.

- Hij staat altijd centraal, hij is uniek met zijn eigen karakter, mogelijkheden en beperkingen.

- Hij heeft zijn eigen leven te leiden. Hierin heeft hij ondersteuning nodig. Hij is betrokken in alle facetten van de ondersteuning, in de indeling en planning van zijn eigen leven.
- Hij wordt gehoord, er wordt naar hem geluisterd.
- Zijn eigenheid wordt met respect, tact en empathie bejegend.
- Hij heeft recht op emotionele en lichamelijke veiligheid.
- Hij wordt bejegend op zijn eigen verstandelijke niveau.
- In het mens zijn - is er gelijkwaardigheid.
- Hij krijgt de ondersteuning om zijn mogelijkheden te ontwikkelen.
- Hij wordt ondersteund op individueel niveau, in zijn dagelijks leven daar waar nodig.
- Er is een streven naar zelfstandigheid.
- Hij ontvangt ondersteuning en begeleiding van de werknemers van Frion
- Hij is bewust van de huisregels van de van Goghstraat en van zijn persoonlijke afspraken.
- Hij is bewust van zijn rechten en plichten (hulp, begeleiding, wonen, eten) maar ook van zijn plichten en verantwoordelijkheden (ontvangen van begeleiding, afspraken, corvee etc.)

De cliënt, zijn ouders, broers, zusters en begeleiders vormen een systeem. De cliënt heeft zijn gewoontes, normen en waarden aan dit systeem ontleent. (De ondersteuners zijn ook een deel van dit systeem en kunnen daarom niet altijd objectief reageren. Hoe dichter bij de cliënt hoe meer betrokken bij het systeem).

De ouders, broers, zusters en andere familieleden zijn de stabiele factor voor de cliënt. Begeleiders/Ondersteuners kunnen vertrekken en vervangen worden.

- De ouders/familieleden zijn altijd welkom op de van Gogh.
- Ze worden met respect, begrip en tact bejegend.
- Er wordt naar de wensen van ouders/familie geluisterd.
- Het personeel van Gogh is ervan bewust dat ouder/familie belangrijk zijn voor de cliënt.
- Het personeel is er voor de cliënt.
- De ouders/familieleden zijn 'ervaringsdeskundigen' in de zorg rondom hun zoon/dochter/familielid.
- Ze worden op de hoogte gesteld van de afspraken en van de zorg rondom hun zoon/dochter/familielid.
- Ze kunnen terecht bij het personeel van de van Gogh.
- Ze zijn betrokken bij de begeleidingsplannen.

Richtlijnen voor het begeleiden

Onlangs zijn er nog aanpassingen gedaan om de visie van de van Gogh te verduidelijken. Dit is gedaan omdat de doelgroep hier feitelijk om vraagt. De aanpassingen zijn de volgende; Begeleiders van de woonvorm van Gogh vinden het belangrijk dat;

- de cliënt in goede lichamelijke gezondheid is.
- de cliënt zich psychisch goed voelt.
- de cliënt zich veilig voelt op de groep en in zijn appartement.
- er rust en warmte heersen op de groep.
- er voor elke cliënt een passende dagbesteding is waar de cliënt zich prettig en begrepen voelt.
- de cliënten de structuur en regelmaat bieden, die ze nodig hebben om goed te kunnen functioneren.

Huisregels

Er zijn huisregels opgesteld binnen de Van Gogh, zodat de cliënten die er wonen prettig met elkaar kunnen samenwonen. Er dient op verschillende manieren met elkaar rekening gehouden te worden en dit is onderbouwd in de huisregels. Voordat de cliënten op de van Gogh zijn komen wonen, moeten ze akkoord gaan met de huisregels (zie bijlage 1) en hebben ze dit formulier moeten ondertekenen.

BOPZ

De wet BOPZ is de wet die Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen regelt. In eerste instantie zou je zeggen dat deze wet ver van de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking af staat. Toch geldt deze wet ook voor de gehandicaptenzorg. Het doel van de wet BOPZ is het versterken en beschermen van de rechten van de mensen die door het gevaar dat hun psychische aandoening of verstandelijke handicap oplevert, gedwongen moeten verblijven in een instelling en bij wie (soms) dwangbehandeling of een vrijheidsbeperkende maatregel nodig is.

De wet BOPZ gaat uit van de universele grondrechten als het zelfbeschikkingsrecht, het recht op vrijheid van het individu, het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. Dwangbehandeling of een vrijheidsbeperkende maatregel, aantasting van de lichamelijke integriteit en de privacy zijn niet toegestaan, tenzij dit volstrekt noodzakelijk is om gevaar voor de cliënt zelf of anderen af te wenden.

De Frion visie en kernwaarden spelen een belangrijke rol in het vertalen van de BOPZ. De visie van Frion is dat ze cliënten respectvol willen bejegenen en kwaliteit van bestaan belangrijk vinden. Iemand gedwongen opnemen of behandelen past daar niet bij en kan alleen plaatsvinden als aan strenge voorwaarden voldaan is. Toch zijn er situaties waarin dwangbehandeling of een vrijheidsbeperkende maatregel nodig is om een cliënt de juiste begeleiding te bieden. Het 'goede' doen voor de cliënt bij wie sprake is van gevaar, betekent dat begeleiders soms moeten ingrijpen om (levens)bedreigende situaties te voorkomen. De wet BOPZ biedt de richtlijnen voor het zo zorgvuldig mogelijk toepassen van dwangbehandeling of een vrijheidsbeperkende maatregel, in de vorm van een beschrijving van de rechten van cliënten, en de rechten en plichten van begeleiders. Frion wil dat het toepassen van dwangbehandeling of een vrijheidsbeperkende maatregel zo weinig mogelijk voorkomt.

In de gevallen die zijn voorgekomen binnen de van Gogh, is het alle keren om een vrijwillige opname gegaan. Er bestaat een mogelijkheid dat de wet BOPZ in de toekomst wel aan de orde zal zijn op de van Gogh.

1.5 Zijn er methoden die beter aansluiten bij de doelgroep van de van Gogh?

Bij deze vraag worden er vier verschillende stromingen beschreven. Naar aanleiding van de gevonden literatuur (Appel, 2000) worden de stromingen van het medisch model, ontwikkelingsmodel, normalisatie principe en het leef- en relatiemodel beschreven. In dit boek worden voorbeeld situaties geschetst die overeenkomen met de huidige manier van werken, het beheersmatig werken, binnen de Van Gogh. Marja Appel en Willem Kleine Schaars laten in het boek zien dat de manier van werken vanuit de verschillende stromingen zijn vruchten afwerpt in de ontwikkeling van de LVG'er op het gebied van onafhankelijkheid, verantwoordelijkheid en gelijkwaardigheid. Hiermee hebben ze vanuit hun werk binnen een woonvorm aangetoond dat beheersing bij cliënten niet nodig hoeft te zijn en zijn ontwikkeling daardoor juist in de weg staat.

De stromingen die worden genoemd verschillen van elkaar doordat de eerste uitgaat van wat de cliënt zou moeten kunnen vanuit zijn omgeving. De tweede is veel meer gericht op welke keuze een cliënt wil nemen voor zijn ontwikkeling met daarbij enige hulp van anderen. Bij de derde en vierde stroming wordt er vanuit gegaan dat een cliënt net als ieder ander, gewoon

'normaal' is en kan functioneren in zijn omgeving, waarbij gelijkwaardigheid een centraal punt is en de cliënt wordt geaccepteerd met zijn (on)mogelijkheden.

Vier stromingen die in het boek benoemd worden, zouden kunnen aansluiten bij de doelgroep van de Van Gogh. Hierdoor worden deze stromingen dan ook in de volgende paragrafen toegelicht.

1.5.1 Stromingen

Het medisch model

In het medisch model wordt gewerkt door vooral de nadruk te leggen op de verzorging en verpleging van cliënten. Er wordt vanuit gegaan dat een verstandelijk gehandicapte veelal problemen veroorzaakt, zichzelf niet alleen kan redden en dat ze dus afwijkend zijn. De verstandelijke handicap kan worden opgevat als een ziekte. Wanneer een cliënt gedragsproblemen heeft wordt hij behandeld met medicatie.

De cliënten krijgen veel bescherming van de begeleiders, omdat de cliënt de consequenties van zijn handelen niet kan overzien. De cliënt dient steeds gecontroleerd te worden en er is geen eigen verantwoordelijkheid. Zo wil het dat de begeleiders steeds proberen te voorkomen dat de cliënt in situaties verzeild raakt die het niet aankan. Voorbeelden hiervan kunnen zijn dat er gezorgd wordt dat de cliënt geen alcohol kan krijgen, zodat alcoholmisbruik kan worden voorkomen. Of dat cliënten van verschillende sekse niet bij elkaar op het appartement mogen komen, om zo seksuele problemen te voorkomen. De bescherming in dit model is dus heel erg groot. Er wordt vanuit gegaan dat de cliënten zich aanpassen aan de regels en de dagelijkse gang van zaken zoals de instelling die voorschrijft. Doordat het onmogelijk is voor de cliënt om zich te individualiseren, en er niet actief wordt geprobeerd om de cliënt nog iets te leren, zal de cliënt niet zelfstandiger worden. Er wordt in het medisch model zelfs vanuit gegaan dat de cliënt iemand is met een beperking en dat hier niks meer aan te doen is.

Het ontwikkelingsmodel

Hierbij ligt de nadruk op de omgeving van de cliënt. De cliënt heeft wel zijn beperkingen, maar hij kan leren. Het ontwikkelingsmodel is er op gericht dat wanneer je een cliënt op een goede manier de juiste leerstof aanbiedt, hij ook vanzelf wel de vaardigheden eigen maakt. Ook wanneer het gaat om gedragsproblemen is de omgeving van de cliënt een belangrijke factor. Want juist de omgeving van de cliënt veroorzaakt de gedragsproblemen of houdt deze in stand. In het ontwikkelingsmodel wordt er dan gekeken naar welke factoren de problemen nu juist in stand houden. Bijvoorbeeld; Wanneer een cliënt steeds zijn koffie omgooit, omdat de begeleiders hem dan juist veel aandacht geven. De cliënt moet het dan steeds wel zelf opruimen, maar de begeleider loopt met hem van begin tot eind steeds mee. Het gedrag van de cliënt wordt beloond omdat het ook wat oplevert, namelijk het contact met de begeleider. Wat dit model positief maakt is dat er gekeken wordt naar wat de cliënt wel kan. Er wordt duidelijk gekeken naar de mogelijkheden om zich te kunnen ontwikkelen. Het nadeel van dit model is dat de cliënt niet zelf bepaald wat hij wil leren of waar hij zich in ontwikkelen, maar dit gebeurt juist door de begeleiders en andere deskundigen. De cliënt heeft in zijn ontwikkeling dus niet een eigen keuze.

Het normalisatie principe

Dit principe gaat er vanuit dat de leefomstandigheden van verstandelijk gehandicapte mensen zo 'normaal' mogelijk moeten zijn. Zijn leef- woon- en werkomgeving moeten de maatschappij zo dicht mogelijk benaderen. Het normalisatie principe vindt zijn oorsprong in Scandinavië. Het was een reactie op het medische model. Er zijn verschillende punten beschreven waaraan je vanuit het normalisatie principe zou moeten werken zoals; Een normale dagindeling, normaal levensritme, normaal jaarritme, rekening houden met keuze van de cliënt, leven in gemengde groepen etc. Hierbij gaat het er om dat er een scheiding is

tussen wonen, werken en vrije tijd. Ook is het de bedoeling dat er wordt nagestreefd dat de cliënten in een normale wijk komen te wonen, wat ook qua gebouw is aangepast aan het straatbeeld. Door het normalisatie principe valt er te toetsen of er niet te routematig wordt gewerkt of te ver van de gewone maatschappij wordt gewerkt.

Het leef- en relatiemodel

In dit model wordt de verstandelijke handicap als niet belangrijk meer gezien. De cliënt wordt nu geaccepteerd met al zijn mogelijkheden en onmogelijkheden. In dit model wordt er gestreefd naar de gelijkwaardigheid tussen de cliënt en ieder ander persoon (begeleider, ouders etc.). De cliënt gaat samen met anderen bepalen hoe er geleefd wordt binnen de instelling en wordt hem door anderen geen norm opgelegd hoe hij zou moeten leven.

Het gaat in dit model namelijk om het samen- leven, het in 'relatie' staan met elkaar. Zo bepaald de begeleider de cliënt, en de cliënt de begeleider. Alle zaken die worden gedaan of bepaald moeten in harmonie zijn met de woonsfeer. In dit leef- en relatiemodel staan de relationele aspecten voorop en worden en keuzes gemaakt vanuit het samen- leven in de omgang met de cliënten.

1.5.2 Methoden

Wanneer we kijken naar de bovengenoemde stromingen kunnen we zeggen dat de huidige situatie van de Van Gogh overeenkomsten heeft met het ontwikkelingsmodel en het normalisatie principe. Vanuit het ontwikkelingsmodel is het zo dat er binnen de Van Gogh voor de cliënt de ruimte is om te kunnen ontwikkelen en er gekeken wordt naar wat de cliënt al wel kan. Wel is het zo dat de cliënt niet altijd zelf zijn eigen keuzes kan maken, omdat de begeleider dit voor hem doet. Er wordt soms teveel gekeken door de begeleider naar wat de cliënt zou moeten leren in plaats van dat de cliënt aangeeft wat hij zou willen leren. Vanuit het normalisatie principe kunnen we zeggen dat de Van Gogh de leefomstandigheden van de cliënten zo normaal mogelijk probeert te krijgen. Zo is de woonvorm onderdeel van leef- woon- en werkomgeving. De woonvorm staat in een normale buurt en vormen de cliënten onderdeel van de normale buurt. Iedere cliënt heeft een zo normaal mogelijke dagindeling van wonen, werken en vrije tijd. Ook wordt er wel rekening gehouden met keuzes van de cliënt, maar is het zo dat de begeleiders dit te vaak nog doen vanuit hun eigen normen en waarden.

Als we kijken naar alle genoemde stromingen en de visie en missie van Frion zouden we kunnen zeggen dat het leef- en relatiemodel samen met het normalisatie principe hierbij het beste aansluit. Deze modellen zitten dicht bij de wenselijke situatie voor de Van Gogh. Deze modellen vinden het namelijk belangrijk dat de cliënt gelijk staat aan de begeleider en dat alles zo normaal mogelijk is voor de cliënt. Ook is hierbij de keuze van de cliënt met zijn mogelijkheden en onmogelijkheden zeer belangrijk. Zoals de visie en missie namelijk aangeven, heeft de cliënt de regie over zijn eigen leven. Om hier op de Van Gogh dan ook zo goed mogelijk bij aan te kunnen sluiten, zou er op een andere manier gewerkt kunnen worden. Hierbij zou je kunnen denken aan een bepaalde methode. We noemen hieronder twee methoden die aansluiten bij de wenselijke stromingen, zoals al eerder benoemd.

Het competentiemodel en het eigen initiatief model. Deze twee methoden geven richtlijnen die overeenkomen met de wenselijke situatie en de visie en missie van Frion. Zo dient er vanuit de mogelijkheden van de cliënt gekeken te worden om eigen keuzes te kunnen maken, wordt de cliënt met zijn omgeving gestimuleerd in de ontwikkeling van kwaliteiten en leert de cliënt om zelf meer verantwoordelijkheid te dragen. In de volgende paragrafen zal het competentiemodel en het eigen initiatief model nader worden toegelicht.

Het competentiemodel

Dit model legt zijn nadruk vooral op een positieve benadering. Het gaat er in dit model vooral om, om de krachten en kwaliteiten van een cliënt en zijn omgeving te versterken. Door de cliënt en zijn omgeving te stimuleren in de ontwikkeling van zijn krachten en kwaliteiten wordt er gericht gewerkt aan het zelfvertrouwen en het positieve gedrag benadrukt.

Men gaat er vanuit dat een cliënt en zijn omgeving al bestaande competenties nog beter zullen versterken door positieve stimulering. Hierbij is het van belang dat de balans tussen verschillende factoren wordt bekeken die de competenties kunnen beïnvloeden. Voorbeelden hiervan kunnen zijn dat er naast het gedrag ook de omgeving of andere stressoren moeten worden beïnvloed of worden weggenomen, voor een positieve ontwikkeling. Voor de begeleiders op de Van Gogh is het van belang om in hun houding de uiting te geven in het benoemen en benadrukken van de aanwezige vaardigheden en het kunnen zien van overige factoren die een situatie moeilijker of zwaarder maken.

“Voor de begeleider kan het nuttig zijn om een stappenplan te maken bij punten waarbij het mis gaat of waar juist de leerpunten van de cliënt liggen. Hierbij zouden er dan taken moeten worden gegeven met de daarbij horende vaardigheden” (Slot en Spanjaard, 2004)

“Ondanks dat het lastig is om vaak onderscheid te maken tussen taken en vaardigheden, wordt een taak pas duidelijk in een bepaalde situatie zoals; Een ontmoeting met iemand in de disco. Een vaardigheid is datgene wat je doet om de taak uit te voeren zoals; Het maken van een praatje of het aanbieden van een drankje” (Slot e.a., 2009)

Het competentiemodel gaat er vanuit dat het aanleren van nieuw gedrag een grote kans van slagen heeft, wanneer dit gedrag zo dicht mogelijk aansluit bij het gedrag en de vaardigheden die een cliënt al weet en waarmee hij positieve ervaringen heeft gehad. Deze manier van begeleiden is te vergelijken met de visie en missie van Frion. Hierin worden de mogelijkheden en kansen zo optimaal mogelijk benut van de cliënt. Het gaat er dan om, om te kijken naar wat kan een cliënt allemaal en wat wil hij nog leren. De Van Gogh helpt de cliënt dan door keuzes te bieden en zijn mogelijkheden te benutten. Door het benadrukken hiervan zal een cliënt meer zelfvertrouwen krijgen en zijn competenties kunnen vergroten.

Het Eigen Initiatief Model (EIM)

Dit model richt zich erop dat een verstandelijk gehandicapte op alle levensgebieden meer zelf verantwoordelijkheid leert dragen. Dit doet de cliënt door zich te richten op de versterking van vaardigheden. Dit model is voornamelijk gericht op het praktische en heeft als kern dat de ontwikkeling van het denken wordt vergroot. Namelijk wanneer iemand beter nadenkt over wat hij doet, wordt zijn vermogen van handelen vergroot en hierbij ook zijn ontwikkeling bevorderd. “Dit model keert zich tegen een afhankelijkheidspositie van mensen met een beperking, en omgekeerd ook tegen een hulpverleningssyndroom (het voortdurend geneigd zijn tot het verlenen van zorg)” (www.methodieken.nl, april 2011). Je zou hierbij kunnen zeggen dat dit model zich keert tegen het eerder genoemde ‘medische model’ en ‘het ontwikkelingsmodel’, omdat hij hierbij zelf weinig tot geen keuzes kan maken.

Er wordt in dit model juist vanuit gegaan wat een cliënt zelf kan denken en doen. Er wordt dan ook een groot beroep gedaan op de zelf oplossende vaardigheden van een cliënt. Vanuit de visie en missie gezien gaat het er hierbij om dat de cliënt zijn eigen kansen leert zien. Hij gaat zelf keuzes maken en krijgt zo de regie over zijn eigen leven. Er wordt namelijk gestimuleerd om zelf leerdoelen op te zetten. Hierbij gaat het dan niet om een concrete taak (zoals koffie zetten) maar om het zelf te leren bedenken wat er hiervoor nodig is. Een veel gebruikte methode hierbij is de ‘stoplichtmethode’ die er vanuit gaat dat een cliënt leert om zelf na te denken wat hij moet doen voor, tijdens en na een concrete taak. In het eigen initiatief model is het de bedoeling om met concrete doelen te werken. De doelen moeten klein en overzichtelijk zijn, zodat de kans op overvraging zo min mogelijk is. Verder maakt het eigen initiatief model geen onderscheid in de mate van de verstandelijke handicap zelf en kan dus op verschillende niveaus gebruikt worden. Dit model zou dus goed bruikbaar zijn binnen de Van Gogh, waar iedere cliënt uniek is met zijn eigen beperking en/ of stoornis (Appel en Kleine Schaars, 2000)

1.6 Hoe zouden deze methoden geïmplementeerd kunnen worden in de werkwijze van de Van Goghstraat?

In de vorige paragraaf (1.5) zijn er een aantal methoden aangeduid die beter aansluiten bij de doelgroep van de Van Gogh. Wanneer er voor gekozen zou worden om volgens een nieuwe methode te gaan werken op de Van Gogh, brengt dit een verandering met zich mee. Deze nieuwe methode zou dan moet worden ingepast binnen de organisatie. Dit proces heet ook wel implementeren. In deze paragraaf wordt er uitgelegd wat implementeren nu eigenlijk is. Hierna wordt er een driestappenplan aangeduid die is beschreven door Zijlstra in 2005. Dit stappenplan geeft een duidelijk beeld hoe je een vernieuwing kunt implementeren binnen een organisatie, zoals Frion. Hiervoor zullen er verschillende stappen moeten worden doorlopen. Verder wordt er ingegaan op hoe het implementeren van een vernieuwing er in de praktijk uit zou kunnen gaan zien binnen de Van Gogh waar er beheersmatig werken is geconstateerd en dit eventueel om een vernieuwing vraagt.

Implementeren betekent het volgende:

“Implementatie is een procesmatige en planmatige invoering van vernieuwingen en/of veranderingen van bewezen waarde met als doel dat deze een structurele plaats krijgen in het beroepsmatige handelen, in het functioneren van organisatie(s) of in de structuur van de gezondheidszorg” (Zijlstra, Vlaskamp, Poppes, 2005, blz. 2).

Om de methoden, die in de vorige paragraaf aan bod zijn gekomen, te kunnen implementeren in de werkwijze van de Van Gogh, is een goed implementatieplan nodig. In het boek ‘Met zorg vernieuwen’ (Zijlstra et al, 2005) wordt in een driestappenplan beschreven hoe het implementeren van een vernieuwing kan worden uitgevoerd. De drie stappen bestaan uit een voorbereidingsfase, een implementatiefase en een borgingsfase.

- Voorbereidingsfase. Het voorbereiden en voorlichten staan in deze fase centraal. Als voorbereiding op de implementatie, bestaat deze fase uit 8 stappen.

Stap 1: opstellen van een organisatieprofiel

Bij deze stap is het belangrijk om te analyseren wie de belanghebbenden zijn, vast te stellen welke problemen de implementatie moet aanpakken en de huidige situatie in kaart te brengen.

Stap 2: rapportage aan het management

Hier is het van belang het doel van het implementeren aan te geven. Dit moet duidelijk omschreven zijn wat er geïmplementeerd moet worden, waar de implementatie zich op richt, welke concrete veranderingen er plaatsvinden en hoe de medewerkers betrokken worden bij het bereiken van veranderingen.

Stap 3: formeel besluit

Bij deze stap wordt er formeel een besluit genomen over het wel of niet implementeren van bijvoorbeeld een nieuwe methodiek.

Stap 4: opstellen van een implementatieplan

Wanneer er een besluit genomen is, is een concreet plan van aanpak noodzakelijk. De verantwoordelijkheden van de projectleden worden hierin omschreven. Alle activiteiten worden in een realistische volgorde weergegeven. Evaluatiemomenten zijn er ook in opgenomen.

Stap 5: bespreken implementatieplan met management

Vervolgens moet er nadrukkelijk worden stilgestaan bij het plan en de eventuele kosten die eraan verbonden zijn. Vooraf moet duidelijk zijn wat het implementeren met zich meebrengt.

Stap 6: instellen van een projectteam

Voordat met de invoering begonnen wordt, moet er een projectteam worden ingesteld. Dit projectteam houdt zich bezig met het toezicht en controle op de ondersteuning. Het team kan bestaan uit verschillende disciplines en geregeld overleg is noodzakelijk. Hiervoor moet tijd beschikbaar worden gesteld.

Stap 7: scholing projectleden

De projectleden moeten worden geschoold in de toepassing van de methodiek, zodat het kan worden overgebracht op andere werknemers.

Stap 8: informatiebijeenkomst voor ouders en begeleiders

Bij de laatste stap worden er informatiebijeenkomsten georganiseerd voor de betrokkenen, zoals begeleiders, ouders of familie en cliënten. De methodische uitgangspunten kunnen worden verduidelijkt.

- Implementatie fase. Hierin wordt scholing gegeven om het programma aan de medewerkers te introduceren, door middel van bijvoorbeeld informatie verstrekken, het geven van een training, het bieden van ondersteuning en het ter beschikking stellen van schriftelijke informatie.
- Borgingsfase. In deze fase gaan de medewerkers het nieuwe programma zelfstandig in de praktijk brengen. Problemen die ontstaan, worden zo snel mogelijk ondervangen door adviezen en ondersteuning van de leden van het projectteam.

Wanneer er formeel binnen de Van Gogh zou worden besloten tot het werken met een nieuwe methodiek, zal er een plan opgesteld moeten worden om dit te kunnen verwezenlijken. Zoals hierboven genoemd bij stap 4 is het opstellen van een concreet (implementatie)plan van aanpak erg noodzakelijk, omdat de verantwoordelijkheden en activiteiten in het plan moeten worden omschreven. Dit implementatieplan wordt beschreven aan de hand van een aantal elementen zoals; waarom vernieuwing, doelen van vernieuwing, aanpak en organisatie. Deze elementen zijn er voor om nog gericht te kunnen werken aan het doel van implementatie bij een vernieuwing binnen de organisatie. Hieronder wordt beschreven hoe het implementatieplan er voor de Van Gogh uit zou kunnen gaan zien.

- *Waarom vernieuwing en voor wie is dit bedoeld*
Het is essentieel dat er na wordt gegaan wie de vernieuwing wil, omdat deze invloed heeft op het uiteindelijk effect van de vernieuwing. Veel stukken van het organisatie profiel, zoals in stap 1 benoemd, kunnen in dit deel staan.
In het geval van de Van Gogh is het Frion zelf die een constatering doet met betrekking tot beheersmatig werken. Mocht er een vernieuwing nodig zijn, dan is dit in het belang van de cliënten van de Van Gogh.
- *Doelen van de beoogde vernieuwing*
Het is van belang de beoogde doelen goed op een rij te hebben. De doelstellingen moeten helder, realistisch, concreet en meetbaar zijn.
Hoe de doelen er op de Van Gogh uit kunnen komen te zien is moeilijk te voorspellen en zijn afhankelijk van de uitslag van het onderzoek. Een voorbeeld kan zijn dat de Van Gogh binnen een jaar aantoonbaar gericht gaat werken volgens de missie en

visie. De doelen moeten in ieder geval in lijn staan met knelpunten en tegemoet komen aan de verwachtingen van de betrokkenen.

- *Aanpak: wat, wanneer en hoe*
In de aanpak moet worden beschreven welke activiteiten wanneer gaan plaatsvinden en hoe ze uitgevoerd zullen gaan worden.
Binnen de Van Gogh kan hier invulling aan geven worden door bijvoorbeeld coachen in het gerichter uitvoeren van de missie en visie. Ook het informeren van ouders en familieleden kan hieronder vallen.
- *Organisatie: verdeling van taken en verantwoordelijkheden*
De taken die uitgevoerd worden zijn hier inmiddels bekend. Vervolgens is het belangrijk om helder te krijgen wie welke taken uitvoert en wie daar verantwoordelijk voor is. Door onduidelijkheden in deze beschrijving kan het implementatieproces blijven hangen, bijvoorbeeld omdat niemand zich verantwoordelijk voelt.
Bij de organisatie op de Van Gogh zullen er een tweetal begeleiders worden aangewezen om de implementatie te leiden en de verantwoordelijkheid te nemen. Dit zouden bijvoorbeeld de persoonlijk ondersteuners van het team kunnen zijn.
- *Evalueren*
Evalueren is een belangrijk onderdeel van het implementatieplan. Er moet dan ook precies worden beschreven hoe het implementatieproces zal worden geëvalueerd.
Het evalueren zou een maandelijks terugkomend onderwerp van de vergadering kunnen zijn. De eerste periode is er eventueel een mogelijkheid om extra evaluatie momenten in te plannen.
- *Budget*
De financiële middelen die nodig zijn, de hoeveelheid tijd die het kost en allerlei materiële zaken worden in dit deel opgenomen. Een voorbeeld zijn de kosten die het implementeren per medewerker daadwerkelijk kost. Cursuskosten e.d. worden daarin meegenomen.
Op de Van Gogh zal er een beperkt budget zijn waarin een implementatie kan plaatsvinden. De budgettering zal plaatsvinden op kantoor en is dus niet in handen van het projectteam.

Hoofdstuk 2

Methode en verantwoording

In dit hoofdstuk gaan we in op de uitvoering van het onderzoek. We geven uitleg over wat voor onderzoek we hebben gedaan. Verder leggen we uit op welke wijze we in het onderzoek te werk zijn gegaan, waarom we hiervoor hebben gekozen en hoe we dit hebben aangepakt.

2.1 Wat gaan we onderzoeken

Onze onderzoeksvraag is;

Hoe kan woonvorm van Goghstraat beter voldoen aan de visie en missie van Frion en daardoor minder beheersmatig werken met de cliënten?

We gaan deze vraag onderzoeken omdat de opdrachtgever heeft geconstateerd dat er binnen woonvorm Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt. Binnen woonvorm Van Gogh wordt er niet gewerkt volgens een bepaalde methodiek, maar volgens de visie en missie van Frion (zie paragraaf 1.2). Hierdoor zou het beheersmatig werken een manier van begeleiden kunnen zijn die niet aansluit bij deze visie en missie, omdat de cliënt op deze manier beperkt wordt in het maken van zijn eigen keuzes en ontplooiën van zijn mogelijkheden.

Ons *doel* is om het geconstateerde 'beheersmatig werken' te bevestigen en te veranderen. We willen het beheersmatig werken niet tegengaan, maar juist een andere manier van werken introduceren binnen de Van Gogh die beter past bij de doelgroep en de visie en missie van Frion.

Uiteindelijk willen we bereiken dat het een verbetering oplevert in de begeleiding van de cliënten en de kwaliteit van zorg verlenen zal vergroten, door op een professionele manier de visie en missie te implementeren bij deze cliënten met een complexe zorgvraag.

2.2 Onderzoeksgroep

Wij zullen ons in dit onderzoek gaan richten op de woonvorm Van Gogh. Voor het afkaderen van ons onderzoek zullen we de persoonlijk ondersteuners, begeleiders, medewerkers zorg en de managers die te maken hebben met woonvorm Van Gogh betrekken in ons onderzoek. Voor het interview hebben we in totaal acht personen geïnterviewd, die apart van elkaar elf vragen voorgelegd hebben gekregen. Voor deze acht medewerkers is gekozen omdat deze bijna dagelijks met de cliënten in contact komen of regelmatig onderdeel zijn van gesprekken over de cliënten. Deze medewerkers zijn zelf onderdeel binnen de Van Gogh en het directe systeem van het beheersmatig werken binnen de Van Gogh. We hebben gekozen om vanuit elke beroepsgroep die werkzaam is binnen de Van Gogh of direct betrokken is met de Van Gogh twee mensen te gaan interviewen. We hebben gekozen voor twee mensen per beroepsgroep omdat dit qua tijd beter aansluit. Mede ook doordat er twee managers betrokken zijn bij de Van Gogh hebben we gekozen om dan ook vanuit elke beroepsgroep twee mensen te interviewen, om zo een gelijk aantal uit een beroepsgroep te hebben. Verder is hiervoor gekozen omdat deze mensen direct in contact staan met de cliënten, onderdeel zijn van de begeleiding, weten op welke manier er gewerkt wordt en wat de werksfeer is binnen de Van Gogh. Alle interviews zijn onder gelijke omstandigheden afgenomen. Dat wil zeggen in rustige, afgesloten ruimte op de Van Gogh. Er is rekening gehouden met verschillende factoren die de uitslagen zouden kunnen beïnvloeden, zoals telefoontjes, andere collega's, cliënten die niet kunnen storen. Op deze manier kunnen de ondervraagden een goed beeld geven over de situatie binnen en rondom de Van Gogh.

2.3 Onderzoeksontwerp

Onze onderzoeksvraag is een combinatie van de vraagtypen 'beschrijvend' en 'voorschrijvend' onderzoek.

Het beschrijvend onderzoek komt naar voren doordat we in eerste instantie nog niet op zoek zijn naar een verklaring, maar we juist de feiten en werkelijkheid naar voren willen brengen door het beheersmatig werken te bevestigen en te laten zien wat dit nu precies inhoudt.

In het voorschrijvend onderzoek willen we het beheersmatig werken bevestiging en de hierbij gevonden informatie omzetten in een verandering. Hierbij kun je denken aan het implementeren van een andere of nieuwe methodiek. We gaan ons dan richten op het geven van een advies of aanbeveling van onze bevindingen uit het onderzoek.

In ons onderzoek is gewerkt volgens een kwalitatieve methode (ook wel kwalitatief onderzoek genoemd). Hierbij wordt niet of nauwelijks met cijfermatige gegevens gewerkt, maar voert de onderzoeker zijn onderzoek uit binnen het 'veld' (ofwel 'in de werkelijkheid'). De onderzoeker is dan juist geïnteresseerd in de betekenis die wordt gegeven, door bijvoorbeeld ondervraagde personen, aan verschillende situaties.

Bij een kwalitatief onderzoek is het verzamelen van gegevens open en flexibel, er kan dan worden ingesprongen op onverwachte situaties. Hierbij komt ook nog dat de gegevens niet als cijfermatig maar juist als alledaagse taal wordt verwerkt (Maso & Smaling, 1998).

De waarde die wordt gehecht aan de betekenissen die mensen aan zaken geven wordt binnen het kwalitatief onderzoek dan ook als het belangrijkste aspect gezien (Verhoeven, 2008). In ons onderzoek wil dit zeggen dat we gebruik maken van de meningen, werkwijzen, inzichten en opvattingen van verschillende mensen (zoals degenen die we hebben geïnterviewd, maar ook auteurs van geschreven literatuur die we hebben gebruikt), waarbij we dan keuzes hebben gemaakt die passend zijn in ons onderzoek en die aansluiten bij de huidige en wenselijke situatie op Van Gogh.

Onze onderzoeksvraag bestaat uit verschillende kleinere elementen die beantwoord dienen te worden. Zo gaat het bijvoorbeeld over beheersmatig werken, visie en missie en de woonvorm Van Goghstraat. Door deze grote onderzoeksvraag op te splitsen in kleinere deelvragen, zijn wij van mening dat er zo meer duidelijkheid gecreëerd zal worden in ons onderzoek, om zo tot een uiteindelijke beoordeling van de onderzoeksvraag te komen.

We hebben onze onderzoeksvraag dan ook opgesplitst in zes deelvragen (zie inleiding). Deze zes deelvragen hebben we uitgewerkt als een literatuuronderzoek (zie hoofdstuk 1).

2.4 Onderzoeksmethode

Er worden twee verschillende onderzoeksmethoden uitgevoerd, namelijk een literatuurstudie en een praktijkonderzoek.

Er is gekozen voor een literatuurstudie om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. De onderzoeksvraag is verdeeld in stukken die weer verwerkt zijn als deelvraag. Om deze te kunnen beantwoorden moest er over de onderwerpen informatie worden ingewonnen om de deelvragen concreet te beantwoorden. Vanuit deze gevonden literatuur kan uiteindelijk in stappen duidelijk worden gemaakt wat de conclusies op de onderzoeksvraag zijn. Voor deze literatuurstudie hebben we informatie verzameld uit verschillende bronnen zoals; internet, boeken, artikelen, rapportages en beleidsplannen. Vanuit al deze verzamelde gegevens hebben we de deelvragen zo compleet mogelijk beantwoord. De voordelen van een literatuurstudie is dat we zo kennis opdoen over de belangrijke onderwerpen die voortkomen in de onderzoeksvraag. Zo gaat het namelijk over informatie van beheersmatig werken, de doelgroep, de organisatie, methoden en implementeren van methoden. Valkuilen hierbij zijn dat er teveel tijd wordt gestoken om de belangrijkste informatie te kunnen vinden en te filteren. Hierdoor zullen we goed moeten kijken wat nuttig en bruikbaar is binnen een bepaalde tijd. Hierna zal de verkregen informatie en gegevens zo goed mogelijk in onze

eigen woorden moeten worden omschreven om zo een duidelijk en begrijpbaar onderzoek neer te zetten voor de lezers. We zullen het proces dan ook goed bewaken.

Om al deze gegevens nog meer kracht en duidelijkheid mee te geven hebben we ook een praktijkonderzoek gedaan.

Dit praktijkonderzoek hebben we vorm gegeven door als methode een interview te houden met mensen uit verschillende beroepsgroepen binnen de Van Gogh (gelijk aan die binnen Frion). Zoals al benoemd in paragraaf 2.2. Het interview is van belang om de gevonden literatuur nog meer kracht bij te zetten en de gevonden literatuur te kunnen vergelijken met de huidige situatie. Door interviews af te nemen bij medewerkers die direct te maken hebben met de Van Gogh, kan er een duidelijk beeld worden geschetst over de meningen, werkwijze en begeleiding op de Van Gogh. Er is specifiek gekozen voor een interview omdat we in gesprek wilden gaan met medewerkers omdat we op deze manier konden doorvragen op de gegeven antwoorden om zo meer verduidelijking te kunnen krijgen over de gegeven antwoorden. Dit lukt niet wanneer we een enquête zouden rondsturen onder deze medewerkers. Er is ook voor gekozen om de medewerkers apart van elkaar te gaan interviewen, zodat de medewerkers elkaar niet zouden kunnen beïnvloeden.

Tijdens het interview nemen we een aantal zaken in acht wat ons interview namelijk zou kunnen bepalen. Zo houden we zelf leiding over het gesprek. Het kan namelijk voorkomen dat geïnterviewden juist vragen terug gaan stellen en de structuur van het gesprek gaan bepalen. Het kan voorkomen dat er wordt afgeweken van het onderwerp of dat de mening van de ondervrager in het gesprek wordt betrokken. Dit zou de uitslag kunnen beïnvloeden. Wij willen in ons interview juist vasthouden aan onze vragen, maar wel zo dat het een lopend gesprek blijft zonder onze eigen mening naar voren te laten komen. We zullen dus onafhankelijk en objectief moeten blijven en niet op vragen ingaan waarbij onze mening wordt gevraagd. Het interview zal verder van te voren kort worden geïntroduceerd met wie wij zijn en waarom we het interview houden. Voor het afnemen van de interviews wordt er aangegeven dat de personen anoniem zullen blijven. Alleen de uitgeoefende functie van de persoon zal worden genoemd in ons onderzoek. Het gesprek zal worden opgenomen, maar na verwerking worden deze opnames gewist om de privacy te waarborgen.

Valkuilen van een interview kunnen zijn dat wij teveel mee kunnen gaan in de mening van de geïnterviewden of dat wij juist het gesprek onbewust toch zouden gaan sturen, die een onbetrouwbaar resultaat weer zou kunnen geven. Wij zijn ons hiervan erg bewust en hebben daarom onze meningen niet terug laten komen in het gesprek. Dit hebben we bijvoorbeeld gedaan door geen sturende vragen te stellen als 'hebt u ook zo'n hekel aan...', maar juist vragen gesteld als 'Wat vind u van...'. Hierdoor is de informatie die is verkregen betrouwbaar en echt alleen de mening van de geïnterviewde (Verhoeven, 2008)

De vorm van interviewen die we hebben gebruikt is een open interview. Voorwaarden voor een open interview is dat dit voornamelijk bestaat uit open vragen of een vrije vraagstelling (Swanborn, 2002). We hebben gekozen voor elf open vragen, waarbij vraag 10 (zie bijlage 2 interview) voor een gedeelte nog wel een aantal keuze mogelijkheden geeft.

Ons onderzoek is halfgestructureerd doordat we een vragenlijst hebben opgezet, maar hier alle ruimte in hebben gelaten voor eigen inbreng van de geïnterviewden. Deze manier van interviewen is voor ons een goede methode gebleken, doordat we een vastigheid hebben voor ons gesprek maar dat we ook kunnen inspringen op wat de geïnterviewde verteld. Door deze halfgestructureerde manier, hebben we genoeg informatie kunnen inwinnen, maar juist de meningen niet hebben beïnvloed. Door ons flexibel op te stellen tijdens het interview kunnen we inspelen op het verloop van het gesprek. Ook is juist door het open interview de beleving van de geïnterviewden van groot belang. In ons interview wordt er gevraagd naar de meningen en werkwijzen over de centrale onderzoeksvraag. Hierbij geven de geïnterviewden hun eigen kijk en gevoel over het centrale onderwerp. Hieruit hebben we verschillen en overeenkomsten kunnen halen die zeker als meerwaarde heeft bijgedragen aan ons onderzoek, om zo uiteindelijk tot conclusies en aanbevelingen te kunnen komen.

2.5 Betrouwbaarheid en beperkingen

In deze paragraaf wordt een verduidelijking gegeven van de betrouwbaarheid van het onderzoek. Er worden verwijzingen gedaan naar de manier waarop de literatuur en de praktijk is onderzocht en waarom de lezer er vanuit kan gaan dat deze informatie betrouwbaar is. Verder geven we ook weer dat er tijdens de uitvoering van dit onderzoek een aantal zaken aan de orde geweest zijn die misschien enig effect zouden kunnen hebben op de uitkomsten. Dit zijn de beperkingen van het onderzoek.

Betrouwbaarheid

In het literatuuronderzoek worden verschillende onderwerpen onderzocht. Om aan te tonen dat deze literatuur niet zelf bedacht is, maar dat hier daadwerkelijk naar informatie gezocht is, worden er verwezen binnen de tekst naar de literatuur van anderen. Dit zijn de zogeheten literatuurbronnen (Bijvoorbeeld: Verhoeven, 2008). Ook is de literatuur afkomstig uit verschillende bronnen.

Er is onderzoek gedaan binnen één organisatie. In deze organisatie is er zelfs onderzoek gedaan binnen één woonvorm. De uitkomsten van de literatuur en praktijk zijn er dus niet voor om verder onderzoek te doen binnen een andere organisatie of woonvorm. Alleen binnen de Van Gogh wil de manager bevestigen of er beheersmatig gewerkt wordt en om er eventueel iets aan te veranderen als het nodig is. Een beschrijving van de organisatie en woonvorm is hierbij dan voldoende.

Bij het praktijkonderzoek hebben de onderzoekers hun objectiviteit bewaard. Er zijn namelijk alleen maar antwoorden verkregen die het verband aantonen tussen de gevonden resultaten en de probleemomschrijving. Zo hebben de onderzoekers zelf geen meningen of interpretaties gegeven over het onderwerp tijdens het interviewen. Ook zijn de interviews per persoon afgenomen in een rustige afgezonderde omgeving. Zo is de werkelijkheid (de situatie die wordt onderzocht) zoveel mogelijk in tact gehouden. (Verhoeven, 2008)

Beperkingen

Overlijden cliënt

Tijdens het onderzoek is een cliënt overleden die woonachtig was op de Van Goghstraat. Een van de onderzoekers heeft die cliënt gevonden en heeft eerste hulp moeten verlenen. Het overlijden van de cliënt heeft hierdoor een (grote) impact gehad op een van de onderzoekers, de bewoners en het team. Dit heeft voor een korte vertraging gezorgd in de uitwerking van het onderzoek. Ook kan het zijn dat de interviews minder representatief zijn, doordat de geïnterviewde medewerkers minder met dit onderwerp bezig waren.

Interview

De geluidsopname van één van de interviews is verloren gegaan. Meer dan 30 minuten aan materiaal is verdwenen van de geluidsrecorder. De onderzoekers hebben de mogelijkheid gehad om het interview per telefoon opnieuw af te nemen. Het interview kon hierdoor minder uitgebreid worden beschreven. De resultaten blijven gelijk, maar wellicht zijn niet alle punten even uitgebreid genoemd.

Hoofdstuk 3 Praktijkonderzoek

3.1 Uitkomsten interviews

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het praktijkonderzoek weergegeven. Per vraag volgt er een samenvatting van de antwoorden van de ondervraagden. De interview vragen geven antwoord op de deelvragen, die hieronder nogmaals genoemd worden.

- Hoe wordt het beheersmatig werken ervaren door de medewerkers zorg op de Van Goghstraat?
- Hoe wordt het beheersmatig werken ervaren door de begeleiders op de Van Goghstraat?
- Hoe wordt het beheersmatig werken ervaren door de persoonlijk ondersteuners op de Van Goghstraat?
- Hoe wordt het beheersmatig werken ervaren door de managers van de Van Goghstraat?

Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

Alle acht ondervraagden zijn het er bij deze vraag over eens dat het te maken heeft met het in de hand proberen te houden van de doelgroep, door zelf de regie te behouden als begeleider. Er worden verschillende bewoordingen gebruikt zoals, bemoeizucht, cliënt heeft weinig inspraak, controle behouden, de touwtjes in handen houden en begeleiding die bepaald voor anderen. Verder wordt er aangegeven dat het beheersen vaak wel nodig is, maar dat het ook aan de eigen waarden en normen van de begeleiders ligt.

Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

Er worden door de ondervraagden verschillen praktische voorbeelden genoemd die te maken hebben met beheersmatig werken. Zo wordt er een voorbeeld aangehaald over de eetsituatie op de Van Gogh. Het eten uit schaaltes met een afgemeten hoeveelheid werkt misschien wel goed bij sommige cliënten, maar wellicht hebben de meeste cliënten het helemaal niet nodig. Ook de vaste eettijden worden als voorbeeld genoemd. Misschien wil een cliënt wel op een ander tijdstip eten. Een andere ondervraagde antwoordde dat een cliënt niet naar een feestavond kan, omdat de begeleiders dit te druk vinden. Of dat een cliënt wordt beperkt in het roken door sigaren per dagdeel te verstrekken. Een aantal keer wordt een voorbeeld gegeven over het boodschappen doen van cliënten. De begeleiders beheersen wat er gekocht wordt. Eén van de ondervraagden verwoordt het beheersmatig werken als volgt: Als je als begeleider je eigen zin wil doordrijven ten opzicht van de cliënt.

Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Zes van de ondervraagden geven aan dat de structuur die het beheersmatig werken geeft voor de cliënten een voordeel is. Het geeft duidelijkheid, rust en er valt te voorspellen wat er kan gebeuren. De consequenties zijn duidelijk. Er wordt ook genoemd dat het de cliënten veiligheid biedt.

De twee overige ondervraagden vinden dat de cliënten niet altijd hun mogelijkheden en onmogelijkheden kunnen inzien en daardoor niet tot activering kunnen komen. In die gevallen zal de begeleiding een beslissing moeten nemen en de cliënt over de drempel tillen. Dit zou weer ten goede komen van de cliënt.

Eén van de ondervraagden antwoordt nog dat het gemakkelijk kan zijn voor de begeleiding. Je oefent je vak niet genoeg uit omdat er minder begeleid wordt. Dit wordt door de ondervraagde zowel als voordeel en nadeel gezien.

Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Vier van de ondervraagden zijn van mening dat beheersmatig werken tot confrontaties kan leiden. Cliënten kunnen het zelf niet altijd overzien. Het gevaar is dan dat de begeleiding te ver doorslaat in deze manier van werken en de vrijheid van de cliënt daardoor in het geding komt.

Twee van de ondervraagden vindt dat cliënten door beheersmatig werken geremd worden in hun ontplooiing. Het stimuleert niet het leren van de mens en het laat geen ruimte over om te ontdekken. Dit geldt voor zowel de cliënten als voor de begeleiders. Het belemmert daardoor ook je creativiteit als begeleider.

De laatste twee ondervraagden vinden dat een cliënt zich onbegrepen kan voelen door deze manier van begeleiden. Voor de begeleiders kunnen het soms logische stappen zijn, maar voor de cliënt hoeft dat niet zo te zijn. Dat is voor de cliënt moeilijk om in te schatten.

Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Over het algemeen wordt er positief gedacht over beheersmatig werken en wordt het nodig geacht. Daardoor ontstaat er rust, orde, regelmaat en is het overzichtelijk. Het wordt prettig gevonden om volgens bepaalde richtlijnen te werken.

Wel worden er een aantal kanttekeningen geplaatst. Het moet menswaardig blijven en er moet worden geluisterd naar de cliënt. Er zou meer in overleg moeten gebeuren. Een cliënt kan dan zijn eigen keuzes en initiatieven naleven. Bij beheersmatig werken kunnen kansen en mogelijkheden worden gezien als hobbels in de weg.

Er zou een betere afstemming moeten komen tussen de positieve en negatieve punten.

Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Alle ondervraagden vinden dat er daadwerkelijk beheersmatig gewerkt wordt op de Van Gogh. Zes van de ondervraagden kijken er op een positieve manier naar. Het is een complexe doelgroep en beheersmatig werken creëert dan ruimte. De strakke structuur draagt eraan bij dat het geen chaos wordt en de cliënten hebben er behoefte aan. Ook wordt er aangegeven dat het laat zien dat je betrokken bent met de cliënt en veel van ze weet.

De overige twee ondervraagden kijken er minder positief naar. Ondanks dat we het niet willen, gebeurt het toch regelmatig. Er wordt gezegd dat het ook een soort cultuur of manier van veiligheid zoeken kan zijn waar de begeleiders zich prettig bij voelen.

Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Alle ondervraagden zijn ervan overtuigd dat de mogelijkheden en kansen van de cliënten goed worden benut op de Van Gogh. Op alle niveaus wordt bijvoorbeeld aangekaart dat er dagbesteding op maat mogelijk is en dat er op dat gebied rekening gehouden wordt met de mogelijkheden en wensen van de cliënt. Ook komt naar voren dat in sommige gevallen het moeilijker is om de missie en visie toe te passen. Sommige cliënten hebben hulp nodig bij het maken van hun eigen keuzes. De mogelijkheden worden dan aangeboden, in plaats van dat het vanuit de cliënt zelf komt. Ook wordt er genoemd dat niet in alle situaties de cliënten hun eigen leven kunnen leven en de structuur die de cliënten wordt aangeboden noodzakelijk is.

Zou er volgens jou gericht volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

Vijf van de ondervraagden vinden dat er gericht met de missie en visie gewerkt kan worden. Er wordt bijvoorbeeld aangedragen dat de maatschappelijke aansluiting van de cliënten voor verbetering vatbaar is. De regie zou meer bij de cliënt zelf moeten liggen. Ook worden er een aantal voorbeelden gegeven die meer betrekking hebben op het werken in een team. Meer eenheid in het team en meer overleg samen zouden kunnen bijdragen aan gericht werken met de missie en visie. Drie van de ondervraagden vinden dat er niet gericht met de missie en visie gewerkt hoeft te worden en is tevreden. Er worden voorbeelden gegeven van ontwikkelingen (bijvoorbeeld externe therapieën) binnen de Van Gogh die betrekking hebben op de ontwikkelingen van de cliënt en de manier van werken. Daarmee wordt aangetoond dat er gericht met de missie en visie wordt gewerkt. Er wordt ook aangegeven dat wanneer er te strak aan de missie en visie wordt gewerkt, er minder rekening gehouden wordt met het leven van de cliënt. Het moet wel een natuurlijke omgeving blijven voor de cliënt.

Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Vijf van de ondervraagden vinden dat er op sommige punten juist beheersmatiger gewerkt kan worden. Sommige cliënten hebben dat nodig, alleen is het niet altijd haalbaar. Er wordt genoemd dat als er meer overeenstemming en overleg is, kan er beter beheersmatig gewerkt worden. Strakke afspraken en discipline worden genoemd om situaties te beheersen. Twee van de ondervraagden vinden juist dat de cliënt meer inspraak moeten krijgen in hun eigen behoeften en mogelijkheden. De vraag van de cliënt moet centraler staan. Als die vraag beheersing is, dan is die manier van begeleiden verantwoord. Er zou meer naar het individu gekeken moeten worden en minder in de dagelijkse sleur meegaan. De begeleiders zouden actiever kunnen zijn in het loslaten van de standaard en de cultuur die er heerst. Eén van de ondervraagden vindt dat er niets veranderd hoeft te worden. Doordat er geen passende scholing wordt aangeboden voor de begeleiders, is een beheersmatige werkvorm niet te voorkomen.

Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

Vijf van de ondervraagden vindt scholing een belangrijke factor bij de eventuele implementatie van een verandering. Het is belangrijk om te weten uit welke achtergrond je dingen doet. Het is ook duidelijker wat er van de begeleiders wordt verwacht. Drie van de ondervraagden vindt de voorbereiding belangrijk. Er wordt aangegeven dat met een goede voorbereiding overzichtelijk kan worden wat iedereen te wachten staat. Anders loop je achter de feiten aan.

Extra verkregen informatie

Twee van de ondervraagden zien andere manieren van verandering die niet in de voorbeelden genoemd worden. Ze denken dat deze veranderingen vooral intern zullen kunnen plaatsvinden. Bepaalde zaken kunnen goed door de teams zelf worden opgelost en

aangestuurd worden. Er zou een grotere verdeling van verantwoordelijkheden moeten zijn. Daarin zijn samenwerking en communicatie van belang.

Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Zes van de ondervraagden blijken tevreden te zijn over beheersmatig werken. Wel worden er enkele nuances in aangebracht, zoals dat het op een gepaste manier moet gebeuren en dat het menswaardig moet blijven. Ook wordt er genoemd dat de begeleiders er bij binnenkomst meer op voorbereid moeten worden. Zowel bij de binnenkomst van een nieuwe cliënt, als bij de binnenkomst van een nieuwe collega. Meer vergaderen, meer een eenheid vormen wordt aangedragen. Door bijvoorbeeld een BOPZ afdeling te worden, kan het beheersmatige, wat de cliënten nodig hebben, worden verantwoordt.

De overige twee ondervraagden hebben een andere mening. De één geeft aan dat de aandacht meer zou moeten liggen bij de kwaliteiten van de cliënt. De kleine dingen moeten niet over het hoofd worden gezien. De andere vindt dat er gekeken kan worden naar hoe beheersmatig je zelf als begeleider en als persoon bent. Waarom zou je de cliënt iets mee willen geven, terwijl hij dit misschien niet eens wil. Door beheersmatig te werken kan je de cliënt beperken en jezelf als begeleider ook. Het gaat ten koste van je creativiteit als begeleider. De cultuur wordt in stand gehouden door het team. Deze ondervraagde vindt het van belang eens te onderzoeken waar dit vandaan komt en hoe dit te veranderen is.

In dit laatste hoofdstuk wordt getracht een antwoord op de onderzoeksvraag te geven. Deze is: *Hoe kan woonvorm van Goghstraat beter voldoen aan de visie en missie van Frion en daardoor minder beheersmatig werken met de cliënten?* Het antwoord wordt gegeven door in paragraaf 4.1 de deelvragen te behandelen en in paragraaf 4.2 aanbevelingen te doen. Vervolgens zal in paragraaf 4.3 de onderzoeksvraag worden beantwoord.

4.1 Conclusies

In deze paragraaf worden conclusies getrokken op de deelvragen van het onderzoek. De conclusies worden per deelvraag behandeld en zijn voortgekomen uit de literatuurstudie en het bijbehorende praktijkonderzoek.

Wat is de woonvorm Van Goghstraat?

Wat zijn de missie en de visie van Frion?

Aan de eerste twee deelvragen zijn geen conclusies verbonden. Deze antwoorden zijn gebaseerd op een feitelijke situatie en deze zijn beantwoord in het literatuur hoofdstuk.

Wat is beheersmatig werken?

Vanuit de gevonden literatuur kan er geconcludeerd worden dat het begrip 'beheersmatig werken' kan worden uitgelegd als het volgende: het in de begeleiding beheersen en het onder controle houden van situaties die de cliënt kan belemmeren in zijn dagelijks leven en ontwikkeling als individu.

Door het praktijkonderzoek hebben we geconcludeerd dat de medewerkers binnen de Van Gogh verstaan onder beheersmatig werken, dat begeleiders de doelgroep in de hand proberen te houden. De begeleider wil zelf de regie houden over de cliënt en de situaties.

Vanuit het literatuur- en praktijkonderzoek is gebleken dat het beheersmatig werken op de Van Gogh er als volgt uit ziet: het door begeleiders in de hand houden van de doelgroep. De begeleider houdt de regie en controle over de keuzes van de cliënt en bepaalt daarbij ook nog eens voor de cliënt.

Op wat voor manier wordt er beheersmatig gewerkt op de Van Goghstraat?

Vanuit het literatuuronderzoek kan er gezegd worden dat Frion te maken heeft met wet- en regelgeving binnen de zorg vanuit de overheid. Deze wet- en regelgeving moet op de Van Gogh ook worden toegepast. Dit houdt in dat de Van Gogh zich moet houden aan verschillende protocollen. Uit het literatuuronderzoek kan worden geconcludeerd dat beheersmatig werken vanuit organisatorisch oogpunt en vanuit praktische hulpverlening kan worden bekeken. Op organisatorisch gebied houdt het in dat er door Frion richtlijnen zijn gemaakt die niet alleen op de begeleiders van de Van Gogh van toepassing zijn, maar voor de hele organisatie gelden. Hierbij moet gedacht worden aan de HKZ richtlijnen, beleidsnotities Frion en de HACCP. Het praktische hulpverlening, oftewel het begeleiden, heeft betrekking op het direct begeleiden van cliënten. Hierbij wordt het beheersmatige aangetoond door middel van huisregels, richtlijnen voor het begeleiden, BOPZ en de visie van de Van Gogh. Dit zijn de aantoonbare feiten in de praktische hulpverlening. Er kan geconcludeerd worden dat wanneer je als begeleider moet vasthouden aan deze afgesproken protocollen, wet- en regelgeving dat het beheersmatig werken toeneemt.

Vanuit het praktijkonderzoek kan worden gezegd dat de voorbeelden die genoemd zijn allemaal te maken hebben met de begeleider die de regie wil houden over de cliënt. Vele voorbeeld situaties zijn al gegeven, zoals het beheersen van de eetsituatie en het zich houden aan de huisregels.

Samenvattend kunnen de onderzoekers aan de hand van het literatuur- en het praktijkonderzoek concluderen dat er op verschillende manieren beheersmatig gewerkt wordt op de Van Gogh. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt gedeeltelijk bij de organisatie met zijn protocollen, maar ook gedeeltelijk bij de begeleiders. Uit de antwoorden blijkt namelijk dat de

begeleiders zich prettig lijken te voelen bij deze manier van beheersmatig werken. Waar deze prettige manier van werken vandaan komt, is uit dit onderzoek geen conclusie te halen.

Zijn er methoden die beter aansluiten bij de doelgroep van de van Goghstraat?

In het literatuuronderzoek worden vier verschillende stromingen aangegeven, die aan zouden kunnen sluiten bij de Van Gogh. Deze stromingen zijn het medisch model, ontwikkelingsmodel, normalisatie principe en het leef- en relatiemodel. Vanuit deze stromingen kan er geconcludeerd worden dat de huidige situatie van de Van Gogh overeenkomsten heeft met het ontwikkelingsmodel en het normalisatie principe. Vanuit het ontwikkelingsmodel is het zo dat er binnen de Van Gogh voor de cliënt de ruimte is om te kunnen ontwikkelen en er gekeken wordt naar wat de cliënt al wel kan. Wel is het zo dat de cliënt niet altijd zelf zijn eigen keuzes kan maken, omdat de begeleider dit voor hem doet en de ontwikkeling van de cliënt dan ook beheerst. Er wordt teveel gekeken door de begeleider naar wat de cliënt zou moeten leren in plaats van dat de cliënt aangeeft wat hij zou willen leren. Vanuit het normalisatie principe kunnen we zeggen dat de Van Gogh de leefomstandigheden van de cliënten zo normaal mogelijk probeert te krijgen. Zo is de woonvorm onderdeel van leef- woon- en werkomgeving. De woonvorm staat in een normale buurt en vormen de cliënten onderdeel van de normale buurt. Iedere cliënt heeft een zo normaal mogelijke dagindeling van wonen, werken en vrije tijd. Er wordt wel rekening gehouden met keuzes van de cliënt, maar de begeleiders bepalen dit te vaak nog vanuit vanuit hun eigen normen en waarden, wat inhoudt dat er beheersmatig wordt gewerkt en dus nog niet aansluit bij de doelgroep, visie en missie. Hierdoor is er door de onderzoekers gekeken naar methoden die hier juist bij zouden aansluiten. Hierbij kunnen de onderzoekers concluderen dat er inderdaad methoden zijn die beter aansluiten bij de doelgroep, visie en missie van de Van Gogh. Op dit moment wordt er niet met een methodiek gewerkt. Dit kan ook verklaren waarom begeleiders beheersmatig werken. Door niet met een methodiek te werken, is er meer ruimte voor de begeleiders om eigen manieren, normen en waarden toe te laten in het werken met de cliënten. In de literatuur hebben de onderzoekers aangetoond dat er methoden bestaan die goed aansluiten bij het niveau van de cliënten die wonen op de Van Goghstraat. Twee hiervan zijn beschreven, namelijk het competentiemodel en het Eigen Initiatief Model. De onderzoekers hebben deze methoden benoemd omdat ze op belangrijke punten goed aansluiten bij de doelgroep, licht verstandelijke handicap in combinatie met psychische problemen. Uiteraard zijn er meerdere methoden die toegepast zouden kunnen worden op de Van Gogh, maar het is niet haalbaar om alle methoden te benoemen.

Wel hebben de onderzoekers gevraagd, in het praktijkonderzoek, naar wat er veranderd kan worden ten aanzien van beheersmatig werken. Opvallend is dat beheersmatig werken als prettig wordt ervaren en dat de meeste ondervraagden op sommige punten juist beheersmatiger willen werken. Terwijl bij een vraag over het gericht werken met de visie en missie, hetzelfde aantal ondervraagden antwoordt dat ze vinden dat er juist gericht met de missie en de visie gewerkt moet worden. Dit is een opmerkelijk resultaat aangezien de opdracht was het beheersmatig werken te bevestigen en te veranderen, zodat het meer aansluit bij de missie en visie. Dit deel van de ondervraagden willen beheersmatiger werken en gericht met de missie en visie werken. Dit brengt een soort tegenstrijdigheid met zich mee. Deze tegenstrijdigheid is moeilijk te verklaren aan de hand van de onderzoeksresultaten.

Hoe zouden deze methoden geïmplementeerd kunnen worden in de werkwijze van de Van Goghstraat?

Aan de hand van de onderzoeksresultaten vanuit de literatuur, kunnen de onderzoekers concluderen dat wanneer er gekozen wordt voor het invoeren van de methoden dat er bruikbare manieren van implementeren aanwezig zijn voor het invoeren van deze verandering. Er wordt een implementatieplan besproken aan de hand van het boek 'Met zorg vernieuwen' (Zijlstra et al, 2005). Dit implementatieplan is een plan van aanpak. Wanneer de invoering er zal komen is dit implementatieplan erg noodzakelijk, omdat de

verantwoordelijkheden en activiteiten moeten worden omschreven. Dit implementatieplan zal dan worden beschreven aan de hand van een aantal elementen zoals; waarom vernieuwing, doelen van vernieuwing, aanpak en organisatie. Deze elementen zijn er dan voor om nog gericht te kunnen werken aan het doel van implementatie bij een vernieuwing binnen de Van Gogh. De onderzoekers zijn van mening dat de beschreven manier van implementeren goed aansluit bij de Van Gogh. Echter de mogelijkheden tot implementeren zijn niet onderzocht. Daarom kunnen we niet vaststellen of deze manier van implementeren daadwerkelijk ingezet zal worden.

In het praktijkonderzoek hebben de onderzoekers elementen uit de implementatie methode van Zijlstra gehaald en gevraagd welke van deze elementen belangrijk worden gevonden. Daaruit kwam duidelijk naar voren dat goede scholing als heel belangrijk wordt ervaren en dat de voorbereiding erg belangrijk wordt bevonden. De overige punten werden niet genoemd. Hierdoor kan er geconcludeerd worden dat bij een eventuele implementatie aandacht zal moeten worden besteed aan de voorbereiding en aan een goede scholing voor de medewerkers.

4.2 Aanbevelingen

Vanuit de conclusies op het literatuur- en praktijkonderzoek doen wij een viertal aanbevelingen aan de opdrachtgever. Er worden aanbevelingen gedaan ten aanzien van de formulering van beheersmatig werken, de manier waarop Frion haar werkwijze wil uitten naar de werknemers, twee genoemde methoden en een eventuele implementatie van deze methoden. De opdrachtgever kan deze aanbevelingen mee nemen in de toekomst om zo een uitbreiding te doen in zijn professionaliteit als organisatie binnen de zorg.

Ten aanzien van beheersmatig werken

Vanuit de gevonden literatuur en uit de interviews is er geconcludeerd dat het begrip 'beheersmatig werken' wordt uitgelegd als het volgende: het in de begeleiding beheersen en het onder controle houden van situaties die de cliënt kan belemmeren in zijn dagelijks leven en ontwikkeling als individu. Deze allesomvattende formulering van beheersmatig werken kan bruikbaar zijn voor andere woonvormen en voor de organisatie Frion in het algemeen. De onderzoekers willen aanbevelen deze informatie te gaan gebruiken om gericht volgens de visie en missie te kunnen werken.

Ten aanzien van de manier van beheersmatig werken

De aanbevelingen die de onderzoekers hierbij geven, gaan over de manier waarop situaties kunnen worden opgevat als beheersmatig. Dit heeft te maken met de keuzes die Frion als organisatie maakt, zoals het willen bezitten van een HKZ keurmerk. Dit brengt nou eenmaal een bepaalde vorm van beheersing met zich mee en dat is een bewuste keuze die de organisatie heeft gemaakt. Op dit gebied is het dus moeilijk voor de onderzoekers om een aanbeveling te geven. De onderzoekers willen adviseren dat de organisatie Frion bewust moet kiezen welke kant Frion op wil. Wellicht met vraagstukken als beheersmatig werken in het achterhoofd. Want bepaalde veranderingen op organisatorisch niveau brengen ook bepaalde veranderingen met zich mee die op het niveau van praktische hulpverlening tot uiting komen. Het feit dat de meeste begeleiders zich prettig voelen bij deze manier van werken is moeilijk te verklaren aan de hand van de onderzoeksgegevens. Het kan zijn dat de regels vanuit het beleid dit in de hand hebben gewerkt.

Ten aanzien van de twee methoden

Vanuit het literatuuronderzoek geven de onderzoekers twee methoden aan, die aansluiten bij de doelgroep. De onderzoekers willen aanbevelen dat de opdrachtgever deze methoden nader bekijkt en beoordeelt of invoering van deze methoden tot de mogelijkheden behoort. Zoals in de conclusie ook benoemt, kan er ook gekeken worden naar andere methodieken.

In het praktijkonderzoek zijn een aantal opvallende zaken naar voren gekomen. Aangezien deze opvallende zaken niet kunnen worden verklaard aan de hand van het huidige onderzoek, willen de onderzoekers adviseren een vervolg onderzoek uit te laten voeren. Dit onderzoek zal dan meer gericht moeten worden op de visie van de begeleiders en waarom er door de begeleiders wordt vastgehouden aan beheersmatig werken.

Ten aanzien van een implementatie

Gekeken vanuit het onderzoek kunnen we aanbevelen dat bij een eventuele implementatie, het implementatieplan van Zijlstra goed te gebruiken is. De stappen zijn duidelijk en goed uitvoerbaar aan de hand van de eerder genoemde literatuur. Deze literatuur zal beschikbaar moeten worden gesteld door de opdrachtgever.

Vanuit het praktijkonderzoek kwam duidelijk naar voren dat bij het implementeren scholing en een goede voorbereiding belangrijk wordt gevonden. Zoals eerder genoemd kan een goede voorbereiding gerealiseerd worden door vanuit de literatuur een implementatieplan op te zetten. De scholing moet vanuit de organisatie beschikbaar worden gesteld en dit willen de onderzoekers graag aanbevelen. Zoals terug te zien is in de resultaten, kwam uit de interviews vaak naar voren dat scholing een gemis is en dat begeleiding hier behoefte aan heeft. De onderzoekers hebben een vermoeden dat beheersmatig werken in relatie kan staan met een gebrek aan scholing.

4.3 Beantwoording onderzoeksvraag

De onderzoekers sluiten dit hoofdstuk af met een centrale aanbeveling voor de opdrachtgever. Met deze aanbeveling willen de onderzoekers tevens de onderzoeksvraag beantwoorden. De onderzoeksvraag luidt:

Hoe kan woonvorm van Goghstraat beter voldoen aan de visie en missie van Frion en daardoor minder beheersmatig werken met de cliënten?

Met de uitkomsten van het literatuur- en praktijkonderzoek kunnen de onderzoekers bevestigen dat er daadwerkelijk beheersmatig wordt gewerkt op de Van Gogh. Met dit onderzoek is aangetoond dat beheersmatig werken niet aansluit bij de missie en visie van Frion. De conclusies en aanbevelingen die in paragraaf 4.1 beschreven worden bevestigen dat. De onderzoekers denken dat woonvorm Van Gogh beter aan de missie en visie van Frion kan voldoen, door een methodiek te introduceren aan de medewerkers. In het onderzoek worden het 'Competentie Model' en het 'Eigen Initiatief Model' beschreven als methodieken die goed aansluiten bij de missie en visie van Frion. De onderzoekers zijn van mening dat het werken met een passende methodiek, de begeleiders goede handvatten kan geven in het werken met de complexe doelgroep op woonvorm Van Gogh.

Verder willen de onderzoekers aanbevelen om een vervolgonderzoek uit te voeren die gericht is op de visie en werkwijze van de begeleiders van woonvorm Van Gogh. De onderzoekers hebben zich nu gericht op de algemene situatie. Een vraag die gesteld zou kunnen worden is: hoe kan het dat begeleiders op woonvorm van Gogh beheersmatig werken? Komt het door regels vanuit het beleid of komt het door een gebrek aan scholing? Dit zijn punten die onbeantwoord blijven in de conclusie van dit onderzoek. De aanbeveling van de onderzoekers is dus, dat er een vervolgonderzoek komt waarin minimaal deze punten worden onderzocht.

Nawoord

Aan het einde van dit onderzoek willen we terug kijken op een drukke maar leerzame periode. Met veel inzet en een professionele houding hebben we veel tijd en energie gestoken in dit verslag. We hebben het als leerzaam ervaren doordat we ons hebben verdiept in de doelgroep, de organisatie en het onderzoeken rondom 'beheersmatig werken'. Door de prettige samenwerking met onze werkbegeleider, opdrachtgever en docent, waar we feedback en tips van hebben ontvangen, hebben we dit mooie en professionele product af kunnen leveren. Natuurlijk willen we ons team en de medewerkers van de Van Gogh die we hebben geïnterviewd ook bedanken voor hun hulp.

In dit onderzoek zijn we kritisch en professioneel geweest. Ook zijn we, ondanks dat er tijdens het onderzoek hobbels op de weg zijn geweest, doorgegaan en hebben we ons er toe gezet om een goed verslag af te leveren. Tijdens dit interview hebben we verder geleerd om zelfstandig te werken en goed samen te werken met elkaar, maar ook met andere disciplines. Hierdoor hebben we weer ervaringen opgedaan voor het toekomstig werk als professional. Met de aanbevelingen die we gedaan hebben naar Frion (Van Gogh) toe, hopen we dat dit kan bijdragen aan de professionaliteit van de stichting en kan helpen in het begeleiden van de cliënten.

Dit onderzoek hebben we met veel plezier en interesse geschreven en we hopen dan ook dat u als lezer het prettig, leerzaam en interessant vond om te lezen.

Tim Talman en Nico Swaerdens

Begrippenlijst

Antipsychotica:	Medicijnen die psychotische verschijnselen onderdrukt. Bij een psychose wordt onderscheid gemaakt tussen de positieve en de negatieve symptomen. Voorbeelden van medicatie zijn; Haloperidol (haldol) en Risperidon (risperdal).
Autisme:	Autisme is een stoornis die zich kenmerkt door beperkingen in de sociale interactie, de communicatie en zich steeds herhalend gedrag.
Begeleider:	Als begeleider geef je uitvoering aan het individuele plan van de cliënt. Ook zorg je ervoor dat de cliënt een zo optimaal leef- woon- en/ of activiteiten klimaat heeft. Je wordt direct aangestuurd door de persoonlijke ondersteuner en indirect door de manager. Hierbij ontvang je aanwijzingen binnen het kader van een individueel plan of over andere afspraken.
Bipolaire stoornis:	Een bipolaire stoornis is een stoornis die wordt gekenmerkt door wisselende stemmingen.
Cognitieve gedragstherapie:	Behandelvorm die is gebaseerd is op het idee dat psychische klachten en problemen voortkomen uit de manier waarop mensen informatie selecteren en verwerken. Hierbij gaat het dan om opvattingen die nauw verbonden zijn met sterke emoties en disfunctionele gedragingen.
Depressieve stoornis:	Een depressie is een stemmingsstoornis die zich kenmerkt door een verlies van levenslust of een zwaar terneergeslagen stemming.
Manager:	Vanuit het primaire proces wordt de eenheid Steenwijk aangestuurd op organisatorisch beleid. Als manager ondersteun je teams en ben je aanspreekpunt voor de persoonlijk ondersteuners. Je hebt de taak om veranderingen te initiëren en ontwikkeling stimuleren vanuit een voorbeeldrol binnen de eenheid Steenwijk. Als manager bent je integraal verantwoordelijk voor de eenheid Steenwijk waarbij het om mensen en middelen gaat.
Medewerker zorg:	Als medewerker zorg assisteer je de begeleiding van cliënten en verricht je huishoudelijke werkzaamheden. Je kunt aanwijzingen krijgen vanuit de persoonlijk ondersteuner en begeleider binnen het kader van het individuele plan van een cliënt.
Persoonlijk ondersteuner:	Als persoonlijk ondersteuner zorg je voor het mede opstellen en uitvoeren van het individuele plan van de cliënt. Ook realiseer je binnen de eenheid een optimaal woon- leef- en activiteiten klimaat voor cliënten die een specifieke ondersteuningsvraag hebben. Je ontvangt direct ondersteuning van de manager. Verder zorg je zelf voor de terugkoppeling van zaken aan het team en stuur je de begeleiders aan.

Psychobiologische:	Wetenschappelijke studie die op zoek gaat naar de biologische achtergrond van psychologische processen. Er wordt bijvoorbeeld op zoek gegaan naar behandelingen voor psychische stoornissen als autisme, alzheimer of schizofrenie.
Psycho-educatie:	Gezinsbehandeling die bestaat uit voorlichting over de aandoening en training van sociale vaardigheden.
Psychose:	Een psychose is een psychische aandoening, waarbij de patiënt het normale contact met de werkelijkheid geheel of gedeeltelijk kwijt is.
PTSS:	Posttraumatische stress stoornis is een psychische aandoening die valt onder de angststoornissen. De aandoening ontstaat als gevolg van ernstige stressgevende situaties, waarbij sprake is Van levensbedreiging, ernstige lichamelijk letsel of een bedreiging van de fysieke integriteit.

Literatuurlijst

Beleidsnotities:

Adviseur K&V (2010, 27 september). *Beleidsnotitie kwaliteit: het kwaliteitshandboek*.

Adviseur K&V (2010, 27 september). *Procedure beheer documenten en registraties*.

Raad van Bestuur (2009, 4 februari). *Beleidsnotitie besturingsfilosofie*. Zwolle: Frion.

Raad van Bestuur (2010, 28 september). *Beleidsnotitie beleid- en begrotingsscyclus*. Zwolle: Frion.

Werkgroep BOPZ (2010, 28 september). *Beleidsnotitie wetgeving BOPZ*. Zwolle: Frion.

Boeken:

Appel, M., Kleine Schaars, W. (2000). *Groeien naar gelijkwaardigheid, begeleiden van mensen in een tehuis*, 4^e oplage. Baarn: H. Nelissen.

Lindt, S. van de, Esselink, R., Gras H., Lohuis, G., Rooijen S. van (2009). *Een verhaal apart, praktijkverhalen over dilemma's in de bemoeizorg*. Amsterdam: SWP.

Merode, G.G. van, Raak, A.J.A. van (2001). *Beheersing in de zorg*. Amsterdam: Elsevier Gezondheidszorg.

Molen, H. T. van der, Perreijn, S., Hout, M.A. van den (1997). *Klinische Psychologie, theorieën en psychopathologie*. Groningen: Wolters- Noordhoff.

Muis, G., Wensink, M. (schooljaar 2010-2011). *PowerPoint Beeldvorming en Diagnostiek les 2, Kenmerken LVG*. Zwolle: Windesheim.

Sijtema, T.B. (2009). *Wet Maatschappelijk Ondersteuning, Special 6*. Deventer: Kluwer.

Slot, N.W., Spanjaard, H.J.M. (2004). *Competentievergroting in de residentiële jeugdzorg*. Baarn: HBuitgevers.

Slot, N.W., Spanjaard, H.J.M. (2009). *Competentievergroting in de residentiële jeugdzorg*, derde druk. Baarn: HBuitgevers.

Verhoeven, N. (2008). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*, tweede herziene druk. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Zijlstra, R., Vlaskamp, C., Poppes, P. (2005). *Met zorg vernieuwen, een handreiking voor een succesvolle implementatie van het opvoedings-/ ondersteuningsprogramma*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.

Internet:

Centrum Cognitieve Gedragstherapie (2004). *Wat is cognitieve therapie?* Geraadpleegd op 27 mei 2011, van Ccgt.nl via de URL: <http://www.ccgt.nl/cognitief.htm>.

Encyclo, online encyclopedie (onbekend). *Opzoeken: beheersing*. Geraadpleegd op 4 april 2011, van Encyclo.nl via de URL: <http://www.encyclo.nl/begrip/beheersen>.

Frion (2010). *Over Frion*. Geraadpleegd op 27 mei 2011, van Frionzorg.nl via de URL: <http://www.frionzorg.nl>.

Methodisch werken (onbekend). *Van Dale, methode*. Geraadpleegd op 4 april 2011, van Methodieken.nl via de URL: http://www.methodieken.nl/methodieken_methoden.asp.

Mijn woordenboek (onbekend). *Synoniemen van beheersing*. Geraadpleegd op 4 april 2011, van Mijnwoordenboek.nl via de URL: <http://www.mijnwoordenboek.nl/synoniem.php?woord=beheersing>.

Stichting Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (onbekend). *HKZ-normen*. Geraadpleegd op 21 februari 2011, van HKZ.nl via de URL: <http://www.hkz.nl/content/view/1515/1352/>.

Stichting Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (onbekend). *Welkom bij HKZ*. Geraadpleegd op 21 februari 2011, van HKZ.nl via de URL: <http://www.hkz.nl/content/view/54/143/>.

Trimbos Instituut (2009, 26 november). *Behandeling depressie*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/depressie/behandeling>.

Trimbos Instituut (2009, 26 november). *Bipolaire stoornis*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/bipolaire-stoornis>.

Trimbos Instituut (2009, 26 november). *Depressie*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/depressie>.

Trimbos Instituut (2009, 26 november). *Posttraumatische stress-stoornis*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/posttraumatische-stress-stoornis>.

Trimbos Instituut (2010, 12 april). *Schizofrenie*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/schizofrenie>.

Trimbos Instituut (2010, 20 mei). *Autismespectrum stoornissen*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/autismespectrum-stoornissen>.

Trimbos Instituut (2010, 20 mei). *Verloop autismespectrum stoornissen*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/autismespectrum-stoornissen/verloop>.

Trimbos Instituut (2010, 26 mei). *Behandeling Schizofrenie*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/schizofrenie/behandeling>.

Trimbos Instituut (2010, 25 augustus). *Behandeling posttraumatische stress-stoornis*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL:

<http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/posttraumatische-stress-stoornis/behandeling>.

Trimbos Instituut (2010, 17 november). *Behandeling bipolaire stoornis*. Geraadpleegd op 29 maart 2011, van Trimbos.nl via de URL: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/bipolaire-stoornis/behandeling>.

Universiteit van Amsterdam (onbekend). *Psychobiologie*. Geraadpleegd op 27 mei 2011, van Studeren.uva.nl via de URL: <http://www.studeren.uva.nl/psychobiologie>.

Voedsel en Waren Autoriteit (onbekend). *Wat is HACCP?* Geraadpleegd op 22 februari 2011, van VWA.nl via de URL: <http://www.vwa.nl/onderwerpen/werkwijze-food/dossier/haccp/wat-is-haccp>.

Bijlage 1 Huisregels

Huisregels Van Goghstraat.

Het is belangrijk om afspraken te hebben als je met veel mensen in een huis gaat wonen en wanneer je met begeleiders te maken krijgt.

Deze afspraken zijn gemaakt voor de bewoners van de van Goghstraat.

1. Het appartement is van jou alleen, er mogen geen andere mensen in komen wonen. Je krijgt een sleutel van je appartement.
2. Je ontvangt begeleiding en hulp van het personeel van de van Goghstraat.
3. De begeleiders mogen altijd in je appartement komen. De begeleiding heeft ook een sleutel van je appartement. Je kunt een begeleider niet verbieden om in je appartement te komen.
4. Elke week heb je tenminste een gesprek met je persoonlijke begeleider of een andere begeleider.
5. De afspraken die jullie maken, schrijven jullie samen in een werkmap die jezelf bewaart in je appartement. De afspraken worden ook in de kantooragenda of in de computer geschreven.
6. Jullie maken afspraken over: geld, verzorging, schoonmaak, werk of andere dagbesteding en over andere belangrijke zaken.
7. Je hebt recht om te weten wat er over jou geschreven wordt.
8. De persoonlijke begeleider schrijft twee keer per jaar een begeleidingsplan met jou. Als dit klaar is wordt dit met jou en je wettelijke vertegenwoordiger besproken en ondertekend.
9. Als je op de van Goghstraat wil wonen, moet je overdag werk of dagbesteding hebben. Je persoonlijke begeleider maakt hier over afspraken met jou.
10. Roken mag niet in de groepsruimtes, wel in je eigen appartement. Als we merken dat je hier niet op een verantwoordelijke manier mee omgaat, maken we daar afspraken over.
11. Drugs of gokken of andere zaken die wettelijk verboden zijn, zijn niet toegestaan als je op de van Goghstraat woont.
12. Je mag alcohol gebruiken. Als we merken dat je daar niet op een verantwoorde manier mee omgaat, maken we daar afspraken over
13. Als je ergens naar toe gaat, vertel het dan aan de begeleider die dienst heeft en vertel het ook wanneer je weer thuis komt.
14. Als je bezoek krijgt, vertel het dan aan de begeleider die dienst heeft, we willen weten wie in huis is. Je ontvangt bezoek op je eigen appartement tenzij je afspraken hebt gemaakt over het gebruik van de ontmoetingsruimte.
15. Als je gebruik maakt van de ontmoetingsruimte heb je ook corvee.
16. Als je spullen van de ontmoetingsruimte gebruikt ruim je ze ook weer op.
17. Je schaft geen huisdieren aan zonder overleg met je persoonlijke begeleider.
18. Na 22.00 uur is het stil in huis zodat iedereen kan slapen.

Ondertekening:

Bewoner

Begeleider

Bijlage 2 Interview

Praktijkonderzoek interview

Hallo,

Wij zijn Tim Talman en Nico Swaerdens. Allebei zijn we werkzaam binnen de Van Goghstraat te Steenwijk, woonvorm van Stichting Frion. Naast ons werk volgen we een duale opleiding SPH (Sociaal Pedagogische Hulpverlening) op Windesheim te Zwolle. Momenteel zijn we in ons laatste half jaar bezig om de opleiding af te ronden, wat inhoudt dat we aan het afstuderen zijn.

Voor ons afstuderen zijn wij bezig met het maken van een onderzoeksproject. Ons onderzoek gaat over 'het Beheersmatig werken binnen de Van Goghstraat'.

Om hiervoor nog wat meer informatie te kunnen vergaren hebben we een interview gemaakt met een aantal vragen. We hopen dat jullie hier naar waarheid en eigen inzicht op willen antwoorden voor ons. Bij dit interview zal jullie privacy worden gewaarborgd, doordat er geen naam wordt gebruikt.

Alvast hartelijk dank voor jullie medewerking.

Onderzoek

Onze probleemstelling gaat over de term 'Beheersmatig werken'. Er is binnen onze woongroep de Van Gogh geconstateerd dat wij als begeleiders beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt. Hierover willen we graag een aantal vragen aan u stellen.

Onze onderzoeksvraag is;

Hoe kan woonvorm van Goghstraat beter voldoen aan de missie en visie van Frion en daardoor minder beheersmatig werken met de cliënten?

* Functie geïnterviewde:

* De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?
2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?
3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?
4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?
5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?
6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als *visie* en *missie*:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Bijlage 3 Antwoorden interviews

Functie geïnterviewde: Manager

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

Het leven van de cliënt beheersen. Beheersmatig werken is het in de hand proberen te houden, zodat je zelf de regie hebt als begeleider.

2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

De etensbakjes op de Van Gogh. Er wordt voor iedere cliënt bepaald hoeveel ze mogen eten. Misschien werkt dit bij sommige cliënten wel goed, maar de meesten hebben het misschien wel helemaal niet nodig. Vaste tijden van eten, terwijl een cliënt misschien op een later tijdstip wil eten.

3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Het geeft voor de cliënt wel duidelijkheid. Je kunt voorspellen wat er gebeurt en je weet waar je aan toe bent. Vaste structuur die de cliënt wel kan helpen. Consequenties zijn helder. Het is gemakkelijker voor de medewerker. Je oefent je vak niet genoeg uit omdat je minder begeleid.--> nadeel! Of allebei.

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

De cliënt wordt geremd in zijn ontplooiing. Zelf als mens wil je ook niet dat er zaken voor je besloten worden, dus voor de ontwikkeling van de cliënt is het ook goed om ze zelf keuzes te laten maken. Het stimuleert niet het leren van de mens. Dit geldt zowel voor cliënt als begeleider. Je maakt de cliënt afhankelijk van een programma en leert de cliënt niet om onafhankelijk te zijn. Door zo beheersmatig te werken, belemmert het je creativiteit als begeleider in het werk.

5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Door beheersmatig te werken belemmer je als begeleider de mogelijkheden van de cliënt. Een cliënt kan zo niet zijn eigen keuzes en initiatieven naleven. Kansen en mogelijkheden kunnen worden gezien als hobbels in de weg.

6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Er wordt beheersmatig gewerkt. Dit kan ook een manier van veiligheid of cultuur zijn waar de begeleiders zich prettig bij voelen.

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als visie en missie:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Er wordt wel gekeken naar de mogelijkheden van de cliënt. Zo wordt er goed gekeken naar wat voor dagbesteding het beste past bij de cliënt en wat de cliënt hierin zelf ook wil. Je kunt wel je eigen leven leven. Er is aandacht voor de kansen en voorkeuren van de cliënt.

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

De aansluiting op de maatschappij zou beter kunnen. Meer kijken naar het maatschappelijke deel. Meer regie van de cliënt en minder beheersen. Wat is de vraag van de cliënt. Als dit beheersen is, is dit goed maar anders zou er iets anders gewerkt dienen te worden.

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Er zou gekeken moeten worden naar de cultuur die er is op de Van Gogh. Er zou goed gekeken moeten worden naar wat de vraag en keuze is van de cliënt en of de cliënt zijn vraag is om, om beheersing te vragen. Dus wanneer zal het voor de cliënt wel beheerst moeten worden en wanneer mag hij meer zijn eigen regie hebben.

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?
(Voorbeelden benoemen van stappen).

Deze mogelijkheden zouden intern wel opgelost kunnen worden. Zo hoeft er dan bijvoorbeeld geen projectteam aangewezen te worden, maar juist intern bijvoorbeeld twee mensen dit aan de orde laten komen. Bijvoorbeeld door het onderzoek wat nu gedaan wordt door ons.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Een volgende stap zou kunnen zijn dat er ook wordt gekeken naar hoe je als begeleider... Hoe beheersmatig ben je zelf als begeleider. Kijken naar het eigen aandeel hierin als begeleider of persoon zelf. Hoe zou je dit kunnen veranderen. Waarom zou je de cliënt iets mee willen geven als begeleider? Als hij dit misschien wel niet eens wil? Door beheersmatig te werken beperk je niet alleen de cliënt maar ook jezelf als begeleider. De cultuur van beheersing wordt nu wat binnenshuis gehouden op de Van Gogh. Wanneer nieuwe werknemers komen en anders werken kan dit botsen. Teambeheersing, ook met ondersteunende diensten vanuit Frion is dit merkbaar. Waar komt dit vandaan en hoe is dit te veranderen?

Functie geïnterviewde: Manager

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

Dat je als begeleiding het dagelijks leven van de cliënt beheerst.

2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

Als je als begeleider je eigen zin wilt doordrijven ten opzichte van de cliënt. Voorbeeld hierbij is; Een cliënt houdt van dorpsfeesten en wil hier graag naar toe. Maar jij als begeleider vind dit niks, dus laat je de cliënt hier niet heen gaan.

3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Als je zaken niet overneemt van de cliënt, komt de cliënt niet tot activiteiten. Je moet ze soms de drempel overtillen, omdat dit dan ten goede is van de cliënt (en niet van jezelf als begeleider).

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Dat je soms wel de strijd/ confrontaties moet aangaan met de cliënt.

5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Op de Van Gogh is er geen behandelklimaat, maar soms moet je hier wel naar handelen. Vooral omdat de cliënt hier dan om vraagt. Juist omdat je vaak op deze manier moet gaan begeleiden.

6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Mee eens dat een ander hier zo naar kijkt. Omdat het binnen de Van Gogh een complexe doelgroep is, is het wel prettig om te weten dat er ook wel begrip voor deze manier van werken is omdat het hier anders gaat dan op andere woonvormen binnen Steenwijk.

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als visie en missie:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Ondanks beheersmatig werken wordt de cliënt wel een eigen keus gelaten. Soms hebben de cliënten hier gewoon een extra steun bij in de rug nodig. Soms willen de cliënten iets wel, maar kan hier zelf niet of weet niet hoe hij dit moet aanpakken. De mogelijkheden moeten dan dus worden aangeboden. Het ligt er ook aan hoe je dit invult, zoals je zelf je normen en waarden ook kan toepassen. De visie en missie worden dus wel toegepast binnen de Van Gogh.

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

Dat zou wel kunnen, maar dan zal voor ons op de Van Gogh de visie en missie moeten worden aangepast. Maar het zou ook juist doordat het nu meer een eigen invulling is, beter worden toegespitst op de individuele cliënt.

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Er hoeft hier niet iets veranderd te worden. Mede doordat er geen scholing wordt aangeboden over verschillende werkvormen zullen we hier ook juist zo blijven werken.

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

Scholing, omdat het daar nu aan ontbreekt, dan is het personeel er klaar voor.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Van Gogh zou een BOPZ afdeling kunnen worden, om zo wat anders te kunnen werken. Bewoners vragen hier eigenlijk wel om, ondanks dat dit dan wel een extra stuk beheersmatige begeleiding zal zijn.

Functie geïnterviewde: Persoonlijk Ondersteuner

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

Bemoeizucht. Het zit in negatieve en positieve sferen. Sommige cliënten hebben het wel nodig om ze op het rechte pad te houden. Soms is het nodig, maar het ligt ook vaak aan eigen waarden en normen. Voorbeeld cliënt zonder jas weg, eigen keus, maar kan hem geen kou laten vatten.

2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

Zaterdag was cliënt in psychose, je moet voor haar beslissen. Naar boven sturen, afzonderen. Dingen regelen overname.

3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Genoeg, er is structuur. Iedereen weet waar ze aan toe zijn. Je wilt dat het goed gaat, het is een thuissituatie. Zorgzaam.

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Je kunt erin doorslaan. Dat alles gaat bepalen en dat de cliënt geen vrijheid heeft en zijn eigen dingen niet meer kan doen. Cliënten hebben hier nog wel weerwoord als je overdrijft.

5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Je hebt overzicht en je weet wat iedereen doet. Ik vind het gewoon soms nodig.

6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Hier is het nodig. Regel en structuur zijn hier heel belangrijk.

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als visie en missie:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd

met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

*Cliënt naar goed aangepaste dagbesteding, wat ze leuk vinden. Qua vrijetijdsbesteding
De mogelijkheden om vrijetijdsbesteding ook naar wensen van de cliënt aan te passen.
Op de groep ook, wel je eigen leven leven, maar wel met de veiligheid van een woonvorm.*

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

Ik denk van niet, maar met sommige cliënten is het moeilijker. We zijn juist de laatste tijd goed bezig om cliënten hun eigen leven te laten leven. Er zijn veel ontwikkelingen, intern en externe hulp, bijv. therapieën. Allemaal in het voordeel van de cliënt.

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Voor sommige cliënten is nog meer beheersmatigheid nodig. Maar dat is niet haalbaar. Dat heeft ook te maken met dat sommige cliënten niet altijd open staan voor begeleiding.

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor een informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

De voorbereiding is belangrijk. Daar zet je in wat allemaal nodig is voor een goede begeleidingsvorm.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Je moet de mensen in hun waarde laten, maar wel met gepaste beheersmatigheid.

Functie geïnterviewde: Persoonlijk Ondersteuner

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

De begeleiding zet veel de lijnen uit en de cliënt heeft weinig inspraak. De begeleider beslist.

2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

Een cliënt die naar ROMBOMBOM festival wil, maar dat begeleiders zeggen dat het veel te druk is voor de cliënt en daarom maar niet heen moet gaan.

3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Cliënten kunnen niet altijd goed hun mogelijkheden en onmogelijkheden kunnen inzien en hierdoor zal de begeleiding deze beslissingen moeten nemen. Soms lijkt dat het voor de begeleiders ook wel voordeel heeft, omdat onze doelgroep nog wel eens door de mazen van de wet willen gaan. Voor de cliënt geeft het ook wel rust en duidelijkheid.

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Er is te weinig ruimte soms om te ontdekken. In bewonersvergadering wordt het wat meer bij de cliënten neergelegd wat hun echt willen.

5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Het zou wel fijn zijn dat de cliënt wat meer inspraak zou krijgen, maar ook niet altijd. Het is hun huis. Er zou een betere afstemming moeten kunnen zijn hiertussen. Ook zal er wat beter en meer aan de cliënt gevraagd moeten worden wat deze wil.

6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

We willen het misschien niet altijd zo, maar het is toch eigenlijk wel zo.

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als visie en missie:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Op het moment dat we bewust zijn van het beheersmatig werken, zullen we de cliënt meer tot zijn eigen keuze kunnen laten komen. Er wordt wel op het individu gewerkt. Juist door wat meer mensen op de werkvloer, komen de individuele cliënten meer aan bod en hierdoor juist meer tot eigen keuzes gelaten. Zo laat je de cliënt merken dat hij uniek is.

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

Er zou beter gekeken kunnen worden naar een specifieke werkplaats. Ook door elkaar te attenderen waar we nu precies voor zijn (bewuster). De cliënt met zijn eigen keuzes en leven.

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

De cliënt zou meer inspraak kunnen krijgen in zijn eigen behoeften en mogelijkheden. Meer kijken naar het individu en minder naar de grote groepsregels. Wat meer van je dagelijkse sleur/ taken te laten vallen en wat meer richten op de cliënt zelf (gericht praatje maken). Voor sommige cliënten wat verder kijken dan alleen het eigen wereldje (Frion). Wij als begeleiders kunnen nog wat meer actiever zijn in het loslaten van de standaard en meer doelgericht werken.

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor een informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

Het is belangrijk wat er mogelijk is binnen onze mogelijkheden om te veranderen. Er zou een grotere deling van verantwoordelijkheid moeten kunnen zijn. De samenwerking en communicatie zijn hierin heel belangrijk. Je kunt wel alles willen maar niet alles kan. Verandering komt geleidelijk aan maar soms moet je dit juist stap voor stap doen.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Door de complexe groep is het soms lastig om de kwaliteiten te ontdekken, doordat je juist veel bezig bent met het negatieve gedrag. We moeten het goede ook in het kleine te blijven zien. Blijven kijken naar de goede dingen van de cliënten.

Functie geïnterviewde: Begeleider

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

Beheersmatig is controle, controleerbaar.

2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

Dat je werkt aan de hand van een begeleidingsplan en aan de hand andere afspraken, team afspraken.

3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Een cliënt terug sturen naar zijn kamer. Daarmee creëer je een rust voor de cliënten voor de groep. Sfeer is beheersbaar.

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Dat een cliënt zich onbegrepen kan voelen. Voor begeleiders is het een logische stap, maar een cliënt hoeft dat niet zo te zijn. Die kan zich ondanks afspraken toch onbegrepen voelen.

5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Prima, want ze moet volgens een bepaalde visie en richtlijn werken. Er moeten wel ontsnapingsmogelijkheden zijn. Zowel voor het hele team

6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Prima dat er beheersmatig wordt gewerkt, door beheersmatig werken ruimte creëert. Door structuur aan te bieden voorkom je dat het een chaos. De cliënten weten waar ze aan toe zijn. De cliënten wij hier hebben, hebben daar heel veel behoefte aan.

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als visie en missie:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd

met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Herken dat zeker, er wordt echt gekeken naar de mogelijkheden. Wat me in het begin opviel is kleding kopen. Kleding gekozen op achtergrond, eigen identiteit. Ook met sport e.d. Stimulans is erg nodig. Dagbesteding op maat is hetzelfde. Hondje cliënt, kwaliteit van leven.

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

Apart bij stil staan tijdens vergaderingen bij cliënten. Tijd kunnen vinden in vergaderingen om er meer over te spreken, ruimte voor besprekingen begeleidingsplannen.

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Meer ruimte voor overleg. Dan kan er meer gesproken worden over de cliënten en kan er daardoor kan er beheersmatiger gewerkt worden. Plannen kunnen dan makkelijker bijgestuurd worden.

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor een informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

Vorbereiding is belangrijk, ander loop je steeds achter de feiten aan. Er moet een goede keuze gemaakt worden voor wie het gaat doen. Scholing is ook belangrijk. Je kunt wel bepaalde doelen stellen, maar je moet weten uit welke achtergrond je het doet.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Ten aanzien van de Van Gogh, moet er goed gekeken naar welke cliënten er moeten worden aangenomen. Bij binnenkomst helder wat wel en niet kan. Dus beheerbaar houden, wanneer er niet aan de regels wordt gehouden, moeten er consequenties aan verbonden zijn.

Functie geïnterviewde: Begeleider

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

Omdat de cliënten het niet overzien, moeten we beheersmatig werken.

2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

Een cliënt rookt veel sigaren en als hij zelf zou beslissen rookt achter elkaar door. Wij geven de cliënt per dagdeel een aantal sigaren. Deze cliënt zijn kleding wordt ook gewassen door ons. Hij het wel zelf kan, maar heeft er veel stress van en raakt van slag. Ook zijn vrijheid is beperkt omdat het in het verleden vaak mis is gegaan ten opzichte van vrouwen.

3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Een voordeel is structuur bieden.

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Een nadeel is dat ze het zelf niet in kunnen zien of in kunnen schatten.

5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Beheersmatig werken is goed, daar krijg je rust, orde en regelmaat van.

6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Jammer maar niet verkeerd. Iedereen heeft zijn eigen mening.

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als visie en missie:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Dat het gemoedelijk gaat en dat de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal kan benutten.

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

Dat we als team één visie hebben en de neuzen dezelfde kant op hebben staan.

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Hetzelfde als bij vraag 8, alle neuzen meer dezelfde kant op hebben staan.

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor een informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

Aandacht voor informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders en cursussen en scholing vind ik belangrijk.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Zolang wij als team één eenheid vormen is er weinig aan de hand.

Functie geïnterviewde: Medewerker zorg

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

Dat wij dat hier op de van Gogh zeker doen en dat dit ook moet bij deze doelgroep. Het betekent de touwtjes in handen houden.

2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

Boodschappen halen voor cliënt, omdat ze dit zelf niet doet. En dat de cliënt anders bij andere cliënten steelt, mee eet en ze zelf geld overhoudt. Zodat ze dit voor andere doeleinden kan gebruiken.

3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Er wordt een soort rust gecreëerd op de groep en het brengt een stukje veiligheid voor iedereen met zich mee.

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

De cliënt kan zelf de keuzes niet maken. Wanneer de cliënt iets niet wil kan het leiden tot confrontaties.

5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Zolang het menswaardig is moet het kunnen. Zolang het in overleg kan is het goed, maar ook wanneer het ter bescherming van de cliënt nodig is zal dit moeten.

6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Er wordt beheersmatig gewerkt. Dit uit zich in verschillende manieren wel bij verschillende cliënten. De cliënt vraagt vaak wel om deze manier van werken. Het geeft rust.

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als visie en missie:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Leef je eigen leven gaat eigenlijk niet op. Wel worden de kansen en mogelijkheden van de cliënt benut. Bij degene die het echt nodig hebben wordt er minder op de visie en missie gewerkt en juist meer beheersmatig, omdat ze deze structuur nodig hebben.

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

Niet bij alle cliënten gaat dit niet op. Daar waar mogelijk is wel. Sommige kunnen hun eigen keuzes wel maken, en kun je deze laten gaan. Maar sommige kunnen ook juist geen eigen keuzes maken en zal je deze de goede structuur moeten bieden.

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Dat er nog meer als een blok in het team gewerkt moet worden. Soms moet er een betere afstemming zijn in wat er wel en niet voor keuzes gemaakt worden voor de cliënt. En dan moet iedereen zich hier ook aan houden.

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor een informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

Een goede scholing is heel belangrijk. Ook is hierin een goede voorbereiding van belang. Je zult eigenlijk eerst de begeleiders moeten laten weten wat er staat te gebeuren en wat er van ze verwacht wordt. Hierna moet je de afstemming richting het werken met de cliënt goed moeten voorbereiden.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Beheersmatig mag, zolang het maar menswaardig blijft.

Functie geïnterviewde: Medewerker zorg

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?

Dat de begeleiding dingen bepaald over anderen. Zakelijke dingen.

2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?

Bijna met alle cliënten gebeurt dit wel. Een cliënt moet altijd melden wat hij doet en dat de afspraken heel strak via de begeleiding loopt. Ander voorbeeld is een cliënt die alleen moet eten en wordt gebracht en gehaald voor dagbesteding. Andere cliënt worden de boodschappen beheerst.

3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Je geeft ze veel structuur, de cliënten weten wat ze aan je hebben, geeft ze veiligheid. De regels zijn duidelijk. Ze zien dat zelf niet altijd in.

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Je hebt iemand heel snel de kast op. Snel conflicten. Andere cliënten hebben ook de afspraken en als iemand zich er niet aan houdt is dat vervelend voor een ander. Ze kunnen het tegen je gebruiken d.m.v. afspraken die met andere begeleiders gemaakt zijn. Als ze de ruimte zien om ermee te spelen, dan gebruiken ze die ook.

5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?

Goed, want ze weet zelf als begeleider ook waar je aan toe bent. De cliënten weten het zelf ook beter. Het geeft een goede structuur en veiligheid. Maar het moet niet te, dat een cliënt er niet meer bij betrokken wordt. Ze moeten wel kunnen blijven beslissen. Er moet wel geluisterd worden naar de cliënt.

6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?

Positief, want je laat zien dat je met de cliënt bezig bent. Dat je betrokken met ze bent en veel van ze weet.

Voor vraag 7 en 8 hebben we hieronder de visie en missie van Frion even genoemd als geheugensteun.

Frion heeft als visie en missie:

Je eigen leven leven.

Je eigen leven leven. Ieder mens is uniek, maakt zelf bepaalde keuzes en heeft de regie over zijn eigen leven.

Samen met Frion je mogelijkheden en kansen benutten.

Ieder mens heeft kansen en mogelijkheden om wel of niet iets te doen. Frion wil samen met de cliënt zijn mogelijkheden en kansen optimaal benutten in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent dat je als organisatie mensen keuzes moet bieden.

Ondernemen in mens en werk.

Frion is een partner in zowel het wonen als werken van mensen met een verstandelijke beperking. Op beide gebieden gebeurt er veel. Dat moet ook. Frion onderneemt. Maar altijd met de gedachte: het is voor de cliënten, voor de mensen. Daar werken we voor. Frion onderneemt in mens en werk.

7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Een cliënt wil iets leren en dan wordt er op ingegaan. Een cliënt wil een therapie volgen en daar wordt ook op ingegaan. Dus de wensen van een cliënt worden gehoord. De vrijheid van het wonen hier is ook goed. Een eigen appartement voegt iets toe. Verder ook voldoende inspraak, zoals eten kiezen.

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?

Niet gerichter er mee werken. Want dan wordt het te strak. Dan ben je minder met het leven van de cliënt zelf bezig. Het moet een beetje natuurlijk blijven. Ze moeten niet opgesloten zitten, het is geen gevangenis.

9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Discipline houden en aan de afspraken houden. Niet wanneer er iets afgesproken is, er later weer op terug komen. Dus het op die momenten beheersbaarder houden.

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?

Een aantal keuze mogelijkheden;

- een goede voorbereidingsfase,
- aandacht voor het opstellen van een implementatieplan,
- aandacht voor het instellen van een projectteam,
- aandacht voor een goede scholing,
- aandacht voor een informatiebijeenkomsten voor ouders en begeleiders,
- een goede borgingsfase. In deze fase wordt het programma in de praktijk gebracht.

Goed scholing. Iedereen begeleider moet weten hoe je ermee omgaat. Je kan bijvoorbeeld goed voorbereiden, maar als de begeleiders niet weten wat ze moeten doen, dan heeft het nog geen nut.

11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Er wordt beheersmatig gewerkt, en daar moeten nieuwe begeleiders beter op voorbereid worden. Vaker vergaderen, want er zijn vaak nieuwe dingen en die worden snel vergeten als de vergadering een paar weken later is. Als je vaker vergaderd kan je alles beter beheersen.

Afstudeeronderzoek

Tim Talman &
Nico Swaerdens

“WAAR BEMOEI JE JE MEE?”

De onderzoeksvraag

Hoe kan woonvorm van Goghstraat beter voldoen aan de visie en missie van Frion en daardoor minder beheersmatig werken met de cliënten?

Uitkomsten interviews

De vragen:

1. Wat komt er in je op als je denkt aan beheersmatig werken?
2. Kun je kort een voorbeeld noemen van een situatie waarin een begeleider beheersmatig werkt ten aanzien van de cliënt?
3. Kun je voordelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?

Uitkomsten interviews

De vragen:

4. Kun je nadelen noemen van het beheersmatig werken ten aanzien van de cliënt binnen de Van Gogh?
5. Wat vind je van beheersmatig werken, en waarom?
6. Wat vind je van de uitspraak dat er op de Van Gogh beheersmatig wordt gewerkt, en waarom?
7. Wat herken je van de visie en missie terug binnen de Van Gogh?

Uitkomsten interviews

De vragen:

8. Zou er volgens jou gerichter volgens de visie en missie gewerkt kunnen worden binnen de Van Gogh, en waarom?
9. Als je iets zou veranderen binnen de Van Gogh ten aanzien van het beheersmatig werken, wat zou dit dan zijn?

Uitkomsten interviews

De vragen:

10. Wat vind je belangrijk bij de mogelijke invoering van een verandering?
11. Heb je verder nog ideeën of aanvullingen over het beheersmatig werken binnen de Van Gogh?

Conclusie & Aanbeveling

Wat is beheersmatig werken?

Vanuit het literatuur- en praktijkonderzoek is gebleken dat het beheersmatig werken op de Van Gogh er als volgt uitziet: het door begeleiders in de hand houden van de doelgroep. De begeleider houdt de regie en controle over de keuzes van de cliënt en bepaalt daarbij ook nog eens voor de cliënt.

Aanbevelingen:

Uit het literatuur- en praktijkonderzoek is een duidelijke weergave van beheersmatig werken ontstaan. Deze allesomvattende formulering van beheersmatig werken kan bruikbaar zijn voor andere woonvormen en voor de organisatie Frion in het algemeen. De onderzoekers willen aanbevelen deze informatie te gaan gebruiken.

Conclusie & Aanbeveling

Op wat voor manier wordt er beheersmatig gewerkt op de Van Goghstraat?

Samenvattend kunnen de onderzoekers aan de hand van het literatuur- en het praktijkonderzoek concluderen dat er op verschillende manier beheersmatig gewerkt wordt op de Van Gogh. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt gedeeltelijk bij de organisatie, maar ook gedeeltelijk bij de begeleiders. Uit de antwoorden blijkt namelijk dat de begeleiders zich prettig lijken te voelen bij deze manier van werken.

Aanbevelingen:

De aanbevelingen die de onderzoekers willen geven, hebben te maken met de manier waarop Frion haar werkwijze wil uitten naar de werknemers. Dit heeft te maken met de keuzes die Frion als organisatie maakt, zoals het willen bezitten van een HKZ keurmerk. Dit brengt nou eenmaal een bepaalde vorm van beheersing met zich mee en dat is een bewuste keuze die de organisatie heeft gemaakt. Op dit gebied is het dus moeilijk voor de onderzoekers om een aanbeveling te geven. De onderzoekers willen adviseren dat de organisatie Frion bewust moet kiezen welke kant Frion op wil. Want bepaalde veranderingen op organisatorisch niveau brengen ook bepaalde veranderingen met zich mee die op het niveau van praktische hulpverlening tot uiting komen. Het feit dat de meeste begeleiders zich prettig voelen bij deze manier van werken is moeilijk te verklaren aan de hand van de onderzoeksgegevens. Het kan zijn dat de regels vanuit het beleid dit in de hand hebben gewerkt

Conclusie & Aanbeveling

Zijn er methoden die beter aansluiten bij de doelgroep van de van Goghstraat?

Opvallend is dat een deel van de ondervraagden beheersmatiger werken willen werken en juist ook gericht met de missie en visie willen werken. Dit brengt een soort tegenstrijdigheid met zich mee. Deze tegenstrijdigheid is moeilijk te verklaren aan de hand van de onderzoeksresultaten.

Aanbevelingen:

Vanuit het literatuuronderzoek geven de onderzoekers twee methodieken aan, die aansluiten bij de doelgroep. De onderzoekers willen aanbevelen dat de opdrachtgever deze methoden nader bekijkt en beoordeeld of invoering van deze methoden tot de mogelijkheden behoort. Ook kan er gekeken worden naar andere methodieken.

In het praktijkonderzoek zijn een aantal opvallende zaken naar voren gekomen. Aangezien deze opvallende zaken niet kunnen worden verklaard aan de hand van het huidige onderzoek, willen de onderzoekers adviseren een vervolg onderzoek uit te laten voeren. Dit onderzoek zal dan meer gericht moeten worden op de visie van de begeleiders en waarom er door de begeleiders wordt vastgehouden aan beheersmatig werken.

Conclusie & Aanbeveling

Hoe zouden deze methoden geïmplementeerd kunnen worden in de werkwijze van de Van Goghstraat?

Aan de hand van de onderzoeksresultaten vanuit de literatuur, kunnen de onderzoekers concluderen dat er bruikbare manieren van implementeren aanwezig zijn voor het invoeren van een verandering. Echter de mogelijkheden tot implementeren zijn niet onderzocht. Daarom kunnen we niet vaststellen of deze manier van implementeren daadwerkelijk ingezet zal worden.

In het praktijkonderzoek hebben de onderzoekers elementen uit de implementatie methode van Zijlstra gehaald en gevraagd welke van deze elementen belangrijk worden gevonden. Daaruit kwam duidelijk naar voren dat goede scholing als heel belangrijk wordt ervaren en dat de voorbereiding erg belangrijk wordt bevonden.

Aanbevelingen:

Gekeken vanuit het literatuuronderzoek kunnen de onderzoekers aanbevelen dat bij een eventuele implementatie, het implementatieplan van Zijlstra goed te gebruiken is.

Vanuit het praktijkonderzoek kwam duidelijk naar voren dat bij het implementeren scholing en een goede voorbereiding belangrijk wordt gevonden. Zoals eerder genoemd kan een goede voorbereiding gerealiseerd worden door vanuit de literatuur een implementatieplan op te zetten. De scholing moet vanuit de organisatie beschikbaar worden gesteld en dit willen de onderzoekers graag aanbevelen. De onderzoekers hebben een vermoeden dat beheersmatig werken in relatie kan staan met een gebrek aan scholing.

Implementatie

Het implementatieplan:

Wanneer er een besluit genomen is, is een concreet plan van aanpak noodzakelijk. Als er binnen de Van Gogh gekozen zou worden voor een nieuwe methodiek zou dat kunnen aan de hand van de volgende punten uit het implementatieplan.

- *Waarom vernieuwing en voor wie is dit bedoeld*
- *Doelen van de beoogde vernieuwing*
- *Aanpak: wat, wanneer en hoe*
- *Organisatie: verdeling van taken en verantwoordelijkheden*
- *Evalueren*
- *Budget*

Uitkomst onderzoeksvraag

Hoe kan woonvorm van Goghstraat beter voldoen aan de visie en missie van Frion en daardoor minder beheersmatig werken met de cliënten?

Met de uitkomsten van het literatuur- en praktijkonderzoek kunnen de onderzoekers bevestigen dat er daadwerkelijk beheersmatig wordt gewerkt op de Van Gogh. Met dit onderzoek is aangetoond dat beheersmatig werken niet aansluit bij de missie en visie van Frion.

De onderzoekers denken dat woonvorm Van Gogh beter aan de missie en visie van Frion kan voldoen, door een methodiek te introduceren aan de medewerkers. In het onderzoek worden het 'Competentie Model' en het 'Eigen Initiatief Model' beschreven als methodieken die goed aansluiten bij de missie en visie van Frion. De onderzoekers zijn van mening dat het werken met een passende methodiek, de begeleiders goede handvaten kan geven in het werken met de complexe doelgroep op woonvorm Van Gogh.

Verder willen de onderzoekers aanbevelen om een vervolgonderzoek uit te voeren die gericht is op de visie en werkwijze van de begeleiders van woonvorm Van Gogh. De onderzoekers hebben zich nu gericht op de algemene situatie. Een vraag die gesteld zou kunnen worden is: hoe kan het dat begeleiders op woonvorm van Gogh beheersmatig werken? Komt het door regels vanuit het beleid of komt het door een gebrek aan scholing? Dit zijn punten die onbeantwoord blijven in de conclusie van dit onderzoek. De aanbeveling van de onderzoekers is dus, dat er een vervolgonderzoek komt waarin minimaal deze punten worden onderzocht.

Vragen?

